

Nlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 2

CELOVEC, DNE 12. JANUARJA 1961

CENA 2.- SILINGA

Tako plačuje dežela!

Nemška gospodinjstva šola v Dobrli vesi

Bilo je nekako sredi aprila 1932. škocijanski župnik Vinko Poljanec, kmeta-gospodarja Tone Gril, pd. Jegart s Plaznice, in Francé Majer, Ibovnik iz St. Jakoba v Rožu, so si natakili na suknjiče rdeče nageljčke in nato ponosno korakali kot svobodno voljeni zastopniki slovenskih kmetov v novoustanovljeno Kmetijsko zbornico. Kot svetniki Kmečke zveze so predstavljali v zbornici absolutno večino kmečkega prebivalstva Roža in pokrajine južno od Velikoveca. In gospodje celovškega Heimatbunda so se tedaj spogledali: v sodnih okrajih južno od Drave je imela slovenska Kmečka zveza absolutno večino, v dvojezičnih okrajih severno od Drave pa relativno najmočnejše kmečko zastopstvo. Tako pred komaj 28 leti!

Od takrat pa se je marsikaj spremenilo. Prestali smo križev pot »tisočletnega rajha« in Kalvarijo druge svetovne vojne, preganjanja, zapore, izseljevanja, ropanje, streljanja. Po vojni smo znova v demokratičnih razmerah kolikor toliko obnovili svoje domove in zbrali naše raztresene narodne ude. Nastale so pa tudi nove politične razmere. Kot po vsej Avstriji, sta se tudi na Koroškem izoblikovali dve veliki stranki, ki skupno nosita odgovornost za državne zadeve ter sta si družno po porcu tudi razdelili torto oblasti. Obe stranki se pa ločita po svetovnonazornih, političnih, gospodarskih in kulturnih programih in interesih. Pri volitvah pa se borita za glasove vseh državljanov brez razlike na vero, jezik in narodnost. In državljanji se pač na splošno odločajo za podporo eni ali drugi po svojih svetovnonazornih vidikih ter gospodarskih in drugih interesih. Po teh vidikih so se pogosto, predvsem v državnih in deželnih zadevah odločali tudi naši ljudje, posebno, ker je bilo pri volitvah slišati glasne obljube o narodni strpnosti ter o prizadevanju, spoštovanju in pospeševanju narodnostnih vrednot. Prav posebno pa so obljubljali vsakovrstno gospodarsko pomoč tako zelo zaostalemu južnemu delu naše dežele, ki je zaostal ne po lastni krivdi, saj je njegovo prebivalstvo znano kot zelo skrbno, marljivo in varčno.

In kako sta bila ta podpora in to zaupanje, ki ga jim je dajalo naše ljudstvo, plačani?

Bilo je sredi ravnokar minulega decembra v družbi podjunskih gospodarjev. Pogovor se je sukal okoli trenutnih težkih kmetijskih prilik, ki jih pretežno kmečka Podjuna posebno občuti. Eden možakarjev omeni pri tem nemško gospodinjstvo šolo, sklenjeno in določeno za osrčje Podjune, Dobrlo ves. Trpko, zelo trpko so možje obsodili preočito ponemčevalno namero, ki naj se izvede po javni kmečki gospodarski korporaciji in to s pomočjo javnega denarja na ozemlju, ki je slejko prej neokrnjena in kompaktna slovenska pokrajina. Saj ne gospodari južno od podjunske Drave niti deset avtohtonih nemških kmetov!

Nova gospodinjstva šola ima še drug namen: izpodrine in uniči naj od katoliških sester že desetletja nadvse uspešno vodeno gospodinjstvo šolo v St. Rupertu pri Velikovecu. Domala pol stoletja že vzgajajo č. sestre v tem zavodu podjunska dekleta v gospodinjstvih strokah. Če bi vzeli letno povprečje 40 gojenk, pridemo na častno število okoli tisoč in pet sto v zavodu šolanih gospodinj, danes raztresenih tudi po vseh podjunskih vaseh od Tinj do pliberške Šmarjete pa od Krčanj do Lepene. Domala pol stoletja se že trudijo te duhovno plemenite in nesebične učiteljice nesebično

in brezplačno za vzgojo mladih gospodinj. Edino priznanje jim je letna zaključna prireditev, ko se zbere okoli deklet-absolventk nad tisoč Podjunčanov, da občuduje pridobljeno gospodinjstvo spretnost mladih rok ter zaploska igri, pesmi in raju brhkkih gojenk. Tako nagraja ljudstvo samo, katerega pridna roka je sogradila to šolo, temeljito strokovno izobrazilo in srčno vzgojo mladine v času, ki odloča o biti in ne biti kmečkega stanu. Dunajska vlada pa je s priznanjem javnostne pravice pred nekaj leti uzakonila to plemenito delo.

Dejal je v nizu decembrskega sestanka mož s podjunskih hribov ob tem razgovoru: »Ali bi ne bilo umestno, da bi se v zadevi nameravane šole čimprej zglasila deputacija podjunskih gospodarjev na pristojnem mestu in tam izpovedala mnenje kmečke Podjune?« Drugi je predlog zavrnil, češ, kaj koristijo take deputacije, ki jih gospodje sicer poslušajo in nato odslovijo, delajo pa naprej po svojem načrtu, in je dodal: »Zberimo se enkrat vsi gospodarji iz Podjune v Celovcu pri pristojnem uradu in tam glasno in javno izpovejmo svoje mnenje! Naj slišijo naš glas še preko deželnih meja tja do Dunaja!«

Libuška pesnica je zapela prelepo: »Podjuna, kako si lepa!« Razgovori okoli nove šole kažejo sedaj še drugo stran Podjune: njeno zvestobo tradiciji in prirojenemu značaju. Vemo, da gospodarjem pliberške okolice, dobrloveske ravnine, belskih, obirskih in dječkih hribov nikakor ni vseeno, kdo vzgaja in kako se vzgajajo njihova dekleta, bodoče matere-gospodinj. Gorjanci s kapelških hribov pa znajo o novi šoli skovati sodbo, primerno njihovi trdi borbi za črni vsakdanji kruhek.

In ironija, tipična za politične razmere na Koroškem je v tem: Za gradnjo nove

gospodinjstva šole v Dobrli vesi namerava dežela uporabiti znaten del takozvanega »plebiscitnega darila«, ki ga je bila zvezna vlada na Dunaju namenila za to, da po 40 letih slovensko govorečemu prebivalstvu vsaj nekoliko poplača zvestobo Avstriji. Priznanje in zahvala bi naj pomenila tudi ohranitev in pospeševanje naših narodnih izročil in vrednot. Namesto tega pa se nam obeta — nova ponemčevalnica, potem ko je bila dežela, z njenimi ustanovami vred, vsa desetletja gluha in slepa za potrebe obstoječih, zaslužnih in strokovno vzornih slovenskih gospodinjstev šol, čeprav imajo te šole v svojih učnih programih tudi nalogo vzgajati gojenke za dobre avstrijske državljanke in jo tudi vestno izvršujejo! K dosedanjim težavam teh zgolj po idealizmu vzdrževanih šol bi se pa naj v prihodnje še pridružila konkurenca v vsakem oziru s strani oblasti podpirane in pospeševane nove gospodinjstva šole-ponemčevalnice, ki jo nameravajo zgraditi v Dobrli vesi.

In v isti sapi se ti ljudje zgražajo nad Italijani, ki v Boznu gradijo nove stanovanjske hiše, češ da služijo poitalijančevanju!

Medtem si minister Kreisky beli glavo, kaj naj v zvezi z realizacijo člena 7 avstrijske državne ustave pove zastopnikom slovenske narodne skupine v februarjem razgovoru. Imeli bi pobudo: kako pomagati jari mestni in meščanski gospodi v deželi, ki ima tudi v letu 1961 za južno Koroško zgolj nemško-nacionalne skomine, tokrat v obliki strokovne ponemčevalnice v Dobrli ivesi! Kako je že dejal nekdo: Die Herren haben Sorgen!

Evropski in z njimi avstrijski politiki trepetajo za mir in bodočnost. Zvezna vlada vsaj skuša reševati člen 7 državne ustave, enega predpogojev zdravega notranjega razvoja. Koroško narodnostno politiko pa slej ko prej vodi slepa, strahotno-usodna nemško-nacionalna ozkosrčnost in kratkovidnost.

De Gaulle je zmagal

Minulo nedeljo je bilo v Franciji in Alžiru ljudsko glasovanje o načrtu predsednika De Gaulleja za podelitev samouprave in kasneje morebiti tudi neodvisnosti tej francoski koloniji, ki jo že šest let pustoši krvava vojna med francoskimi četami in upornimi domačini. Francija je dala novo zaupnico generalu De Gaulleju, čeprav volilni rezultat kaže, da se mnogo Francozov še ne more ločiti od sanj o slavi in moči, ki pa neizogibno pripadajo preteklosti. Od 23 milijonov volilnih upravičencev v Franciji je glasovalo 21 milijonov ali 75 odst., vzdržalo pa se je glasovanje oz. oddalo neveljavne glasove 5 milijonov volilcev ali 23 odst. Za predlog De Gaulleja je glasovalo 17 milijonov ali 74 odst. vseh oddanih glasov, proti pa 5,8 milijonov ali 25 odst. Za De Gaullovo načrt se je torej izrazilo 53 odstotkov vseh volilnih upravičencev.

Zopet enkrat je prevladala zdrava pamet in rezultat je bil sprejet z olajšanjem tako v krogih prijateljev De Gaulleja, kakor tudi v zapadnih prestolnicah. V primeru negativnega izida je general nameraval odstopiti, kar bi Francijo neizogibno zapletlo v nadaljevanje brezizgledne vojne v Alžiru in težke notranje pretresljaje v Franciji sami. V mednarodni politiki bi pa pomenilo odtujitev Francije od njenih zapadnih zaveznikov, kajti alžirska vojna zelo obremenjuje stike Zapada z mladimi afriškimi državami, ki vodijo v francoskem vztrajanju v Alžiru poskus ponovnega kolonialnega podjarmljenja Afrike.

V Alžiru samem pa je načrt de Gaulleja dobil sicer tudi večino, vendar znaša ta

samo 62 odstotkov oddanih glasov. Tudi abstinenca je bila mnogo višja, namreč 40 odst. vseh volilnih upravičencev ni šlo na volišče. V celoti so glasovali proti De Gaulleju francoski naseljenci, ki se boje za svoje privilegije, dočim je znaten del domačinov sledil paroli uporniškega vodstva, da sploh ne voli. Zatorej je večina glasov v prid De Gaulleju iz vrst domačinov, kar je v danem položaju zadovoljiv uspeh. Volitve so potekle v Franciji povsem mirno, v Alžiru pa je bilo več incidentov, pri katerih je bilo mrtvih 22 oseb, 80 pa ranjenih.

Vabilo na

jubilejni 10. Slovenski ples

v petek, dne 20. januarja 1961 s pričetkom ob 20. uri
v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

Igrala bosta:

Orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča,
zabavni ansambel narodnih viž „Zadovoljni Kranjci“ s pevcema Branko
Strgarjevo in Stanetom Lumbarjem

Nastopili bodo tudi pevski solisti:

Ivo ROBIČ, Zagreb
Senka VELENTANIČ-Petrović, Beograd
Marjana DERŽAJ, Ljubljana

Vstopnice: po 20 šil. v predprodaji pri krajevnih SPD, v knjigarni „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse, in v Delavski zbornici; po 30 šil. pri večerni blagajni od 19. ure naprej

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

Skriti Božič v Sovjetiji

Na tiho, takorekoč za zaprtimi vrati so nedeljo dne 7. januarja v Rusiji mnogi ljudje še vedno praznovali Božič, ki v pravoslavni cerkvi po starem koledarju pade na ta dan. V Moskvi je na Božič opozoril nekega tujega novinarja šofer taksija, ki mu je zamišljeno voščil »Srečne praznike«, nakar je tujec postal pozoren in opazil, da si mnogi sovjetski državljanji želijo »srečne praznike«, čeprav po sovjetskem koledarju ta dan ni praznik in tudi sovjetski tisk, od uradne Pravde v Moskvi pa do zadnjega provincialnega lističa Božiča ni niti z besedo omenil.

Zbor afriških nevtalistic

V soboto je bilo v Casablanci v Severni Afriki, končano posvetovanje voditeljev šestih mladih afriških držav, ki so ga levičarski listi označili »kot mali afriški vrh«. Gostitelj je bil maroški kralj Mohamed V, gostje pa egiptovski diktator Nasser, ter predstavniki Libije, Malija, Gvineje in Ghane, katerim sta se pridružila Ceylon in predstavnik alžirske uporniške vlade. Zborovalci so se zedinili o nekaterih daljnjih ciljih kot ustanovitev Združenih držav Afrike, za kar hočejo vsi delovati, ter za uničenje »poslednjih ostankov kolonializma«, glede konkretnih sodobnih političnih vprašanj pa so bili bolj previdni in neodločni. Glavni taki vprašanja sta bila Kongo ter alžirska zadeva. Glede Konga zahtevajo umik vseh neafriških čet v sklopu varnostne sile Združenih narodov, vendar iz previdnosti niso določili datuma tega umika, glede Alžira pa so Ferhatu Abbasu obljubili vso podporo, ne da bi povedali, v čem naj ta praktično obstoji.

Končno je bila sklenjena ustanovitev skupnega afriškega vrhovnega poveljstva, ki ga bodo tvorili šefi generalnih štabov vseh udeleženih držav, vendar ni bil imenovan noben vrhovni poveljnik.

Zborovanje v Casablanci ni bilo popolno, ker je manjkala cela vrsta afriških držav, ki se ne strinjajo s preveč na levo nagibajočo politiko zborovalcev v Casablanci. Prav odsotnost mnogih držav (v Afriki je samo lani zadobilo neodvisnost 30 bivših kolonij) kaže, da se tudi na afriškem kontinentu pojavljajo politične diferenciacije, zato izgleda, da je uresničitev Združene Afrike še zelo daleč.

Politični teden

Po svetu . . .

Krajevni pretresljaji v Laosu na Daljnem vzhodu, kjer ima redna vlada težave s komunističnimi partizani, prekinitve diplomatskih stikov med Združenimi državami in Kubo, v Evropi pa francosko ljudsko glasovanje o usodi Alžira ter delavski nemiri v Belgiji so znaki, da hladna vojna traja nemoteno naprej. V Casablanci so pa zborovali afriški nevtalisti, da bo mednarodna zmešnjava še večja. (Glej str. 1.)

Laos: Angleži in Francozi kot gasilci

V Laosu v jugovzhodni Aziji je prodiranje komunističnih partizanov proti prestolnici Luang Prabang bilo zaenkrat ustavljeno. Zasedaj je izbruh vojne na Daljnem vzhodu predvsem po zaslugi Velike Britanije in Francije bil prepreden. Laos, trimilijonska država v Indokini je v neprijetnem položaju, ker večji del njene severne meje poteka vzdolž komunistične Kitajske in komunističnega Severnega Vietnama. Po mednarodni konferenci v Ženevi, ki je leta 1954 naredila konec vojni Indokini, ko so Francozi morali pod pritiskom od komunistov podpiranih upornikov zapustiti to svojo posest in je leta bila razdeljena na dva dela, na Severni Vietnam pod komunističnim vplivom in Južni Vietnam pod zapadnim, je bila Laosu dodeljena vloga neke nevtralne blazine med obema taboroma. Ameriška vlada je dajala odtlej Laosu veliko gospodarsko pomoč, da ne pade pod komunistični vpliv, komunistična Kitajska in Severni Vietnam pa sta še naprej podpirali z orožjem in materialom partizane v džunglah obmejnega predela.

Ko so komunistični partizani začeli prodirati proti prestolnici Luang Prabang, je ameriška vlada hotela poseči vmes z oboroženo intervencijo, toda kot rečeno, sta jo Francija in Velika Britanija odvrnili od tega koraka, ki bi pomenil spremembo hladne vojne v spopad z ognjem in mečem med obema svetovnima taboroma v laoskih džunglah. Tako Francija kot Velika Britanija imata namreč zelo slabe izkušnje z džungelskimi vojnami. Za Francoze se je vojna v Indokini končala 1953 s porazom pri Dien Bien Phuju in izgubo vseh njenih kolonij v Indokini, Angleži so pa na Malajskem polotoku rabili deset let, da so uničili partizane, pa še to se jim je posrečilo samo zaradi tega, ker je malajske partizane od njihovih komunističnih podpornikov ločilo morje, katero so pa obvladovali Angleži in so zato mogli partizanom spodrezati vire pomoči. Vse pa kaže, da zaenkrat Sovjetska zveza ne želi ognja v Indokini in tako je brzokone na zaupno intervencijo Moskve v Peking ušel požar v Laosu pojmati. Gotovo je, da bodo komunisti vsaj pod pepelom vzdrževali živo žerjavico naprej.

Amerika prekinila diplomatske stike s Kubo

Minulo sredo je vlada Združenih držav prekinila diplomatske stike z vlado diktatorja Fidel Castra na Kubi, potem ko je bila kubanska vlada omejila število osebja ameriškega poslanstva v Havani na samo 10 oseb. Ameriški predsednik Eisenhower je na to razdražujočo žalitev odgovoril tako, kot je Castro pričakoval, zaloputnil je vrata in odšel. Fidel Castro zadnje čase igra vlogo sovjetskega sršena, ki draži ameriškega slona. Ta otoška republika pred vrati Amerike je postala tudi izpostavljen postojanka sovjetske propagande v Srednji in Južni Ameriki proti Združenim državam. Mnenja o modrosti Eisenhowerjevega koraka so precej deljena, kajti marsikdo meni, da je za Ameriko važnejše imeti možnost neposredno opazovati na licu mesta dogodke na Kubi. Castru so pa opazovalci neljubi in obenem je izrazil to priliko za to, da je zaprl vse meje z namenom, da prekine tok beguncev iz Kube v Združene države, vedoč, da bi mu ti ob času utegnili postati nevarni.

V Belgiji še ni miru

V Evropi pa predstavlja Belgija največji problem. Trajajo še naprej stavke, ki so izbruhnile zaradi zakona o varčevanju, ki ga je predložila parlamentu vlada predsednika Eyskensa, da tako zamaši luknje, ki so nastale z izgubo Konga ter reši to, kar se da rešiti v premogovni industriji. Belgijske premogovne žile so pičle in pre-

mogovniki v tehničnem pogledu zastareli, zato je zaprtje cele vrste teh nerentabilnih premogovnikov postala nujnost. Premog ne more več konkurirati kot industrijsko gorivo petroleju in zemeljskemu plinu, ki sta cenejša.

Belgijski socialisti so hoteli ta sam posebi potrebni toda neizogibno nepopularni zakon izrabiti za svoje politične namene, da si pridobijo več volilcev, kajti oni se v opoziciji slabo počutijo. Zato so napovedali več velikih stavk, toda med stavkami so izgubili oblast nad položajem, ki so ga sami izzvali. Tako so se stavke spremenile v demonstracije in spopade, pri katerih je bilo že več mrtvih. Poleg tega so bile odprte stare rane med krščansko usmerjeno Flamsko in socialistično Valonsko. Belgija je namreč sestavljena iz dveh narodnostnih skupin: Valoncev, ki govore francosko, in Flamcev, ki imajo lasten jezik.

Po treh tednih stavk in nemirov je na Flamskem zopet zavladal mir, v industrijskih predelih Valonske, posebno v Liègeju — ki je od nekdanj socialistična trdnjava — pa divjajo nemiri naprej. Razsrjenih množic so se polastili komunistični podpihivalci in agitatorji, ki jih navajajo k sabotažnim in terorističnim dejanjem. Sedaj imajo sami funkcionarji delavskih organizacij polne roke dela, da razjarjene delavske množice spravijo zopet k pameti. V parlamentu je Eyskensova vlada sicer dobila veliko zaupnico, toda poulični neredi še vedno trajajo. Iz Moskve pa doni škodoželjen smeh, kajti nemiri v Zapadni Evropi so ji več kot dobrodošli.

. . . in pri nas v Avstriji

Minuli teden je bil ves še v znamenju praznikov, in politiki so — podobno kot naši šolarji in profesorji — porabili to priložnost, da se odpočijejo od naporov minulega leta, posebno pa silvestrovanja in njegovih učinkov v tem našem letu blagostanja.

Pod prti prazničnih miz pa so ostale razpoke iz minulega leta, ki opominjajo vse, da med obema vladnima partnerjema nikakor ne gre za ženitev iz vroče ljubezni ampak zgolj iz hladnega računa, pri čemer vsak kalkulira ali se mu »prenašanje« koalicijskega jarma še splača.

Stari Helmer svari

Vse izgleda, da je socialistom koalicija bolj pri srcu kot Ljudski stranki. V nekem svojem govoru je dejal bivši notranji minister, sedaj pa upokojeni socialistični starešina Helmer, da je po njegovem koalicija tudi v novem letu potrebna. Ni sicer nikjer zapisano, da prekinitve sodelovanja obeh strank v vladi mora voditi v državljansko vojno, pač pa bi jo utegnili povzročiti. Da blagostanje samo še ni zadosten garant notranjega miru, kažejo nedavni dogodki v Belgiji, kjer so se po socialističnih delavskih organizacijah uprizorjene stavke prevlele v krvave nemire, ki ogrožajo ne le vlado, ampak celo temelje države, tako da že zmerne može med belgijskimi socialisti same cela reč skrbi.

Delavci stavkajo proti lastnim voditeljem

Socialiste pa navajajo k pomirljivosti tudi neprilike v lastnem taboru, kajti minuli teden je nenadoma in proti volji socialističnih delavskih voditeljev izbruhnila po številu sicer omejena, a zelo nevarna »divja stavka« delavcev petrolejskih skladiščnih naprav pri Avstrijski petrolejski upravi, pri poddržavljenem monopolnem podjetju, ki obvladuje celotno avstrijsko gospodarstvo s petrolejem in tekočimi pogonskimi materiali. Da je stvar še zanimivejša, to podjetje je v rokah socialistov, to je uradnih zastopnikov interesov delavstva. V tem pri-

meru torej stavkajo delavci proti lastnim voditeljem. Narobe svet! Pravijo, da so skrili podpihivalci te »divje stavke« komunisti, ki hočejo zasejati zmedo med socialistične vrste in nezadovoljne delavce potegniti v lastne mreže.

Kdo bo novi kancler?

Pri OeVP pa se iz zveznih dežel pojavljajo vedno pogostejši glasovi po novi reformi OeVP, ki bi naj obstajala v razširjeni vpliva dežel ter posameznih »zvez« (Bauernbund, Wirtschaftsbund itd.), iz katere je sestavljena stranka. Tudi splošno-graški mandatarij OeVP zahtevajo sprostitve koalicijskega pakta, ki bi naj stranki povrnil vsaj deloma svobodo odločevanja s tem, da bi bile nekatere zadeve izločene iz koalicijskega pakta ter kompetence koalicijskega odbora, kjer je za vse sklepe potrebno soglasje obeh strank. To zahtevo so že pred časom postavili štajerski mandatarij OeVP. Toda po izvolitvi voditelja »reformistov«, štajerca dr. Gorbacha, za predsednika celotne stranke te točke reformnega programa zaradi nastopivših težav v sami stranki in odpora socialistov ni bilo moč izvesti.

Ta notranja prerivanja v prvi vladni stranki kažejo, da se res bližajo spremembe v vladi, ko bo ing. Raab odstopil spomladi, kot je sam napovedal. Za naslednika ni zadrege, kajti politikov nam v Avstriji ne manjka, ali bo pa Raabov naslednik v svojem delu uspešnejši, se bo pa še videlo. Na prvem mestu med kandidati za novega kanclerja je sedanji predsednik stranke dr. Gorbach sam. V tem primeru bi pa postalo pristoje mesto predsednika stranke. Ena izmed zahtev lanskih reformatorjev stranke je bila tudi »ločitev oblasti«, to je da bi naj šef vlade ne bil istočasno tudi šef stranke. Zato je ing. Raab ostal vladni kancler, dr. Gorbach pa izvoljen za predsednika stranke. To načelo »delitve oblasti« bi naj seveda sedaj veljalo tudi zanj? Nadalje je slišati, da namerava odstopiti tudi sedanji finančni minister dr. Helingssetzer, ki je po karieri uradnik in vse kaže, da se v novem elementu, to je politiki, počuti kot riba na suhem. Finančni minister bi naj postal sedanji generalni tajnik OeVP dr. Withalm. Ta pa je takoj po objavi teh vesti pohitel z izjavo, da ne namerava zapustiti strankinega tajništva, dokler ne izvrši zaupane mu naloge, za katero je bil izvoljen. V zadnjih mesecih je dr. Withalm iz svojega ključnega položaja podvzel nekaj podvigov, ki so socialiste spravili v precej hude škripce in le-tim bi bilo še kar prav, če bi dr. Withalm prevzel sicer zelo važno a politično nevhvaležno mesto finančnega ministra.

Cene gredo vedno više . . .

Tudi zadnji nedeljski radijski govor zveznega kanclerja ing. Raaba kaže, da se pripravljajo na pokoj. Govoril je zelo mirno in celo glede koalicijskega odbora, čez katerega se je včasih sam pritoževal, posebno zaradi »nepopustljivosti« socialistov, ki da ovirajo sleherni vladno delo, je dejal, da njegov obstoj sicer ni predviden v nobenem zakonu, pa da je vendar kot posvetovalni organ (samo formalno, v resnici pa kot odločujoči organ, op. ur.) izvršil koristno nalogo. Isto je dejal tudi glede prav tako zelo kritizirane paritetne komisije za cene in plače. Takoj nato pa je opozoril, da bo v državnem gospodarstvu treba vendar enkrat začeti štediti. To je pa bila pravzaprav glavna naloga te komisije, ki bi naj držala v pravilnem sorazmerju cene in plače, a očitno tega ni zmogla. Vse kaže, da naraščanja cen ne bo konec. Peki, ki so s prvim januarjem dosegli povišanje cen kruha in peciva, že pravijo, da odobreno zvišanje ne zadostuje za kritje njihovih izdatkov za istočasno povišane plače pekovskih delavcev. Pravijo, da bo treba že s prihodnjim junijem cene kruha zopet zvišati. Vrtljak cen in plač se bo torej v novem letu vrtel še hitreje . . .

Volitve v Kmetijsko zbornico 12. novembra

Pri nas na Koroškem bomo zopet imeli volitve in sicer v Kmetijsko zbornico, ki bodo dne 12. novembra 1961, kot je bilo uradno objavljeno v Celovcu minuli torek. Priprave je bilo videti že več tednov pri obeh velikih strankah. Minuli teden je bil v Celovcu občni zbor Društva absolutentov kmetijskih šol, ki je včlanjeno v OeVP in na njem je govoril kmetijski minister ing. Hartmann o splošnih vpraša-

njih avstrijskega kmetijstva v zvezi z gospodarsko integracijo Evrope v okviru EFTA in EWG. Deželni svetnik dr. Schleizer pa je govoril o vprašanjih koroškega kmetijstva. S socialistične strani pa se je oglasil deželni poslanec Tillian, ki je kritiziral delo kmetijskega strokovnega zastopstva. Na tihem se stranke že pripravljajo na nov volilni spopad in vse kaže, da bo volilna kampanja precej razgibana.

SLOVENC

doma in po svetu

Knjižni dar celjske Mohorjeve

Izšle so knjige redne vsakoletne zbirke Mohorjeve družbe v Celju, ki imajo kljub raznim težavam, največjo naklado (okrog 80.000 izvodov) v Sloveniji.

Koledar je skrbno urejen in prinaša obilico zanimivega berila za najširše plasti prebivalstva. Tako se vrstijo leposlovna dela, zemljepisne razprave, članki o kmetijstvu in marsičem drugem po načelu »za vsakogar nekaj«.

Večerniško povest »Izpodkopana cesta« je napisal znani pisatelj Janez Jalen. Je tretji del njegovega romana »Vozarji«, vendar predstavlja vsak zvezek zase zaokroženo celoto. Opisuje z živimi barvami ter klenim sočnim jezikom kmečko življenje na Gorenjskem pred 100 leti. Knjigo preveva krščanski duh, lasten našemu slovenskemu ljudstvu takrat in sedaj.

»Človek v stiski« je naslov psihološkega dela, ki ga je spisal odlični poznavalec človeških srčnih skrivnosti prof. dr. Anton Trstenjak. Knjiga je dragoceno darilo našim rojakom v duševnih stiskah, ki jih in — žal — danes ni malo. Zato je upravičeno zbudila mnogo zanimanja, posebno, ker se je avtor že pred tem uveljavil kot odlični dušeslovni in vzgojni pisatelj za odrasle.

»Knjiga o tehniki«, ki jo je spisal profesor ljubljanske univerze dr. ing. Anton Kuhelj, in katere prvi del predstavlja letošnji zvezek, obeta postati dragocen vodič za široke plasti prebivalstva pri spoznavanju bistva in pomena tehnike in njenih pridobitev, ki v vedno večji meri posega v naše vsakdanje življenje ter ga oblikuje. Pisana je jasno, preprosto, obenem pa zanimivo. Opremljena je s številnimi slikami.

Kot izredne knjige pa sta izšla: 2. zvezek »Izbrana dela« F. S. Finžgarja, ki ga urejuje dr. Franc Koblar. Obsega roman »Iz modernega sveta« ter vrsto črtic in igre »Naša kri«; 5. zvezek »Izbrana dela« Fr. Ksaverja Meška, ki ga je uredil Viktor Smolej. Obsega novele igre in dva misterija. S tem je zaključena zbirka del tega po rodu štajerskega pisatelja, ki pa je s svojim življenjem in umetniškimi ustvarjanjem globoko zakoreninjen v naši koroški zemlji, na kateri je več desetletij živel in duhovniško deloval.

Umrl je igralec Edvard Gregorin

V Ljubljani je v 63. letu nenadoma umrl igralec Edvard Gregorin, ki je nad 40 let posvečal svoje izredne talente slovenskemu gledališču in znatno pripomogel k njegovi sedanji visoki ravni. Že v gimnaziji v Ljubljani je kazal veliko zanimanje za gledališče in pod pokroviteljstvom svojega profesorja za nemščino Adolfa Robide je takrat sošolcem predaval v nemščini o zgodovini slovenske gledališke umetnosti. Proti koncu prve svetovne vojne je bil sprejet v igralski zbor slovenskega Dramatskega društva v Ljubljani in kmalu povzpel do glavnih vlog. Prva njegova velika vloga je bil Tugomer v istoimenski Jurčič-Levstikovski drami, ko je ob otvoritvi slovenske gledališke sezone v Ljubljani leta 1919 deklamiral: »Ne le kar mora — kar more, je mož storiti dolžan!«

Gregorin se je strokovno izpopolnjeval v kasnejših letih na Dunaju, v Lepzigu, Pragi in Berlinu, kjer je bil učenec slovite Reinhardtove gledališke šole. Tako dobro si je prilastil nemščino, da so mu njegovi učitelji napovedovali gotov uspeh v nemškem jezikovnem prostoru, povrh tega pa mu je filmska družba UFA ponudila angažma. Toda Gregorin je ostal zvest svoji materni besedi in svojemu prvotnemu namenu, da se posveti slovenski gledališki umetnosti. Zato je vse laskave ponudbe odklonil in se vrnil domov. Do smrti se je ravnal po Tugomerjevem vodilu.

Slovenske božične pesmi za Amerikance

Sredi decembra je v glavni dvorani »Public Library« v Clevelandu (USA) na vsakoletni že tradicionalni božičnici, v tem ameriškem velenem, kjer živi največ Slovencev, nastopil med drugimi skupinami tudi pevski zbor »Slavček« z vrsto slovenskih božičnih pesmi, in kratkih prizorov, vmes pa je gospa Silva Savernik, oblečena v krasno pristojačo narodno nožo, v angleščini na kratko razlagala slovenske božične običaje ter vsebino naših lepih pesmi o svetovnočnem čudežu.

Namen teh prireditev je, da se prebivalci mesta, ki sicer žive kot sosede, a bore malo vedo drug o drugem, bolj spoznajo. Po splošni sodbi je med številnimi nastopajočimi narodnostnimi skupinami, bil program slovenskih »Slavčkov« najboljši.

Zbor slovenskih izobražencev v Argentini

Slovensko katoliško akademsko starešinstvo v Buenos Airesu je imelo svoj občni zbor, na katerem je podal poslovno poročilo predsednik dr. Leopold Eiletz. Zborovalci so se spomnili pokojnega sociologa in avtorja številnih družnoslovskih del dr. Ivana Ahčina. Pri volitvah je bil izvoljen novi odbor, ki mu zopet predseduje dr. Eiletz.

Ferhat Abbas - vodja alžirskih upornikov

V teh tednih se odloča usoda Alžira, svojčas bisera francoskega kolonialnega imperija v severni Afriki, danes pa prizorišče krvave vojne, v kateri zaman poskuša pol milijona najboljših francoskih čet zadušiti maloštevilne, a dobro oborožene in za vse odločene upornike, ki se v imenu 9 milijonov alžirskih domačinov (Arabcev in Berbercev, ki jih druži muslimanska vera in želja po samostojnosti) borijo v alžirskih mestih, vaseh in gorah. Ta boj pa vodi skupina mož, ki kot »začasna alžirska vlada« sedi 2500 km daleč vstran, v moderni šestnadstropni palači v Kairu.

Kdor bi te može videl od blizu, bi moral priznati, da prav nič ne spominjajo na bedne kmete in težake, kakršni so po veliki večini alžirski domačini. Nekateri so sinovi ali bratje častnikov francoske vojske, skoraj vsi so se šolali v Franciji in večini teh štirinajstih mož arabščina ne teče gladko. A vendar so to voditelji, ki v imenu alžirskega nacionalizma že štiri leta vodijo kruto vojno proti Franciji. Ta vojna je do slej zahtevala življenje nad sto petdeset tisoč alžirskih ljudi. Sprva so se imenovali »alžirski odbori«, kasneje pa se je ta odbor preimenoval v »začasno vlado alžirske republike«.

Od zvestega francoskega podanika . . .

Razvoj mlade nacionalne misli v Alžiru je bil nagel in silovit. Najstarejši v uporniškem vodstvu, danes 60-letni Ferhat Abbas je v svojih mladih letih zapisal: »Če bi bil mogel najti alžirski narod, bi bil nacionalist. Toda za neko alžirsko domovino ne bi hotel umreti, ker te domovine ni. Jaz je nisem mogel najti. Povprašal sem o nji zgodovino, vpraševal sem živeče in mrtve. Iskal sem jo po pokopališčih, a nihče mi ni o njej govoril. Na vetru pa človek ne more sezidati ničesar.«

Danes pa načeljuje vladi, ki hoče zavladati tistemu ljudstvu, o katerem je on svojčas rekel, da ga ni. Kako, da je tako spremenil mnenje, nam bo morda pojasnila njegova življenjska zgodba.

V času, ko se je Ferhat Abbas rodil, to je leta 1899, je bila Alžirija že nad 50 let del Francije. Ko je Francija v letu 1871 v vojni z Nemčijo izgubila Alzacijo in Loreno, se je več deset tisoč Alzacianov izselilo v Alžirijo, in s priseljenci iz Francije, Italije in Španije je število Evropejcev v Alžiriji do konca stoletja precej naraslo. Večkrat je prišlo do uporov domačega prebivalstva proti Franciji in po enem teh uporov so Francozi, kakor pravijo Alžirci, vzeli zemljo tudi Abbasovemu dedu. Vendar pa je že Abbasov oče, ki je bil kadija ali vaški sodnik v vasi Čahna v konstantinski pokrajini, veljal za tako zvestega francoski oblasti, da ga je francoska vlada celo odlikovala z redom »komandirja častne legije«. Njegov sin Ferhat je užival prav tako šolsko vzgojo kot sinovi francoskih meščanskih družin. Končal je francoski licej v Philippevillu in ko je opravil triletno vojaško službo, nazadnje kot sanitetni narednik, se je vpisal na farmacevsko fakulteto vsučilišča v Alžiru. Kot študent je vneto prebiral klasične in francoske pisatelje,

zlasti Sofokleja in Viktorja Hugoja. Bolj kot vse drugo je mladi Ferhat Abbas želel biti polnopraven Francoz mohamedanske vere. Po diplomi je odprl lekarno v mestecu Sétifu. Tu se je tudi ločil od svoje prve žene mohamedanke, in se v drugo poročil s Francozinjo Marcello Peréz, ki pa je potomka alžirskih priseljencev, rojena v Alžiriji, in ki bolje govori arabsko kot njen mož.

Ferhat Abbas se je zgodaj začel zanimati za politiko, vendar se ni toliko odlikoval po organizacijski sposobnosti kot po osebnem čaru in zgovornosti. Bil je predsednik društva alžirskih mohamedanskih študentov, in to ga je večkrat pripeljalo v Pariz, kjer je navadno do zgodnjih jutranjih ur v kavarni politiziral z drugimi mladimi severnimi Alžirci. Med temi sta bila tedaj v Parizu tudi sedanji tunizijski predsednik Burgiba in sedanji predsednik maroške vlade.

V tistih letih pred drugo svetovno vojno je bil Abbasov cilj, doseči Alžiriji enakopravnost z drugimi francoskimi pokrajinami. Kajti sodil je, da je Alžirija dejansko le francoska kolonija. Ob izbruhu vojne se je priglasil kot sanitetec v neki senegalski oddelek francoske vojske. Še pri odhodu na vojno je izjavil: »Če bom ubit, bodo drugi nadaljevali moje delo. Živela Francija! Živela Alžirija!«

. . . do upornika

Ko pa se je po zlomu Francije leta 1940 vrnil v Alžirijo, je začel govoriti drugače. Poraz francoske vojske je hudo škodil ugledu Francije, a leta 1942 je izkrčevanje zaveznikov v Severni Afriki navdalo domačine z velikim upanjem, da bo po vojni vse drugače. Ko je ameriški odposlanec Murphy, ki je imel nalogo, pridobiti mohamedance za sodelovanje z zavezniki, povabil Ferhata Abbasa na razgovor, je ta prišel na dan z novim geslom. Rekel je: »V bodoče hočemo biti alžirski mohamedanci samo to in nič drugega.«

Toda Ferhat Abbas je ostal kljub temu zadaj za dogodki. Med mohamedanskimi Alžirci so vstali novi mladi voditelji, ki so se vse bolj navduševali za nauk ognjevitoga Hadžija Messalija. Ta mož, rokodelčev sin iz gonskega kraja Tlemcena, je že od leta 1926 pridigal popolno neodvisnost od Francije in je zaradi tega večkrat okusil francoske zapore, tako tudi proti koncu vojne leta 1945. Na sam dan zavezniške zmage, dne 9. maja 1945, se je v mestu Sétifu zbralo 10 tisoč mohamedancev, ki so nosili napise: »Dol s kolonializmom, izpu-

stite Messalija!« Orožniki so jim skušali napise iztrgati in počil je strel iz puške. V hipni divji jezi so nato začele tolpe mohamedancev pobijati Evropejce po ulicah Sétifa in ko se je glas o »setiškimi vstaji« raznesel med krvočelnimi Berberi v gorovju Kabilije, so berberske tolpe začele ubijati in ropati Evropejce po vsej konstantinski pokrajini. Francozi so odgovorili tako, da so njihovi bombniki porušili 44 vasi v notranjosti, tri križarke obstreljevale obalne vasi, Senegalci in legionarji pa so krvavo napravili red med Berberi. Za sto Evropejcev je bilo ubitih na tisoče mohamedancev.

Vzroki oboroženega upora

Ti majski dogodki leta 1945 so dali mladim alžirskim nacionalistom povod, da so začeli organizirati oboroženo vstajo. Prvo njihovo podtalno organizacijo, imenovano »Organisation spéciale«, je francoska policija kmalu odkrila in člani pozaprila. Z rotniki so začeli znova po načelu: »Če gre Francozi nad nas s kladivom, moramo mi postati komarji.« To se pravi, da so se zbrali v majhne, dobro izurjene skupine in jih povežali v »Fronto narodne osvoboditve«. Njegov poveljnik Mohamed ben Bella, bivši podčastnik francoske vojske, si je zagotovil podporo Egipta in dne 1.

Navade zračnih potnikov

Mednarodne letalske družbe skušajo prilagoditi jedilnike okusom potnikov raznih narodnosti. Belgijsko podjetje Sabena je izvedlo povpraševanje o okusu ljudi, ki se vozijo z njegovimi letali. Izidi so bili naslednji:

Letalski potniki iz Južne Afrike ne marajo francoskih vin, Amerikanci ne pijejo radi trpkoga šampanjca, Francozi imajo v čislih le francoska vina, Amerikanci zahtevajo šibko kavo, Italijani pa zelo močno.

Belgijci imajo radi debeli »ameriški zrezek«, Izraelci pa le redko jedo svinjsko meso. Za te goste pripravljajo na letalih hrano iz konzerv, ki imajo potrdilo vrhovnega belgijskega rabina, da je bila živina

novembra 1954 ob eni ponoči je 30 skupin upornikov napadlo Francoze obenem na raznih krajih Alžirije. To je bil začetek vojne, ki še danes ni končana.

Ferhat Abbas, ki je bil proti nasilju, je skrajša smatral oboroženo vstajo za hudo nesrečo in je prve mesece skušal posredovati za mir. Šele leta 1956, ko se je Francija odločila za politiko trde roke, je izgubil vero v miren razvoj. Razpustil je svojo »Demokratsko zvezo alžirskega Manifesta« in na tistem odšel v Kairo, kjer se je pridružil voditeljem alžirskega uporniškega gibanja. Ti so mu najprej naložili razne skrivne naloge, kakor da ga hočejo preizkusiti, ali ni še vedno zvest Franciji. Med drugim so ga pošiljali na potovanja po Evropi, po Srednjem Vzhodu in Južni Ameriki, kjer naj bi pridobival prijatelje za samostojno Alžirijo. Ko so uporniki septembra 1958 sodili, da je pravi čas ustanoviti alžirsko vlado, je bil Ferhat Abbas pravi mož zanje. Čeprav se je upornikom šele pozno pridružil, je vendar prinesel s seboj zelo dragocen delež, namreč najbolj spoštovano ime v alžirski domači politiki in ugled, ki ga dajejo trezna leta. Tako se je zgodilo, da je 60-letni Ferhat Abbas, svojčas zvesti podanik Francije, danes voditelj alžirskih upornikov in njihove vlade.

zaklana po judovskih obrednih določilih. Angleži marajo v glavnem tisto, kar se zdi Francozom slabo ali slabo pripravljeno. Nizozemci imajo najraje pečeno raco v pomaračni omaki.

Južnoafriška letalska družba pa deli potnikom slušalke, s katerimi lahko poslušajo na magnetofonski trak posnet spored, ki obsega vse, od klasičnih skladb do modernih popevk, kakršne poje Frank Sinatra.

Razen tega so vključeni v spored recitirani odlomki iz del raznih pesnikov in pisateljev. Potniki so zelo zadovoljni z novostjo, vendar pravijo, da je hrup motorjev še vedno prehud, da bi lahko v miru poslušali.

Slovenska književnost prodira v svet

Vedno pogostejši postajajo prevodi slovenskih literarnih del v tuje jezike, kar znova dokazuje visoko umetniško vrednost naše literature, katero znajo večših tujci više ceniti kot mi sami. V letu 1959 je založba Gerhard Stalling v Oldenburgu pri Hamburgu izdala zbirko »Liebesgeschichten der slawischen Völker«. V tej 529 strani obsega joči knjigi zastopata Slovence Ivan Cankar s črtico »Utrinek iz mladosti« in Anton Ingolič z zgodbo »Ugasle oči«. Knjiga vsebuje nadalje izbrane novelice najslavnejših poljskih (Dabrowska, Sienkiewicz, Prus, Żeronski, Piasecki, Hlasko), ruskih (Puškin, Turgenjev, Tolstoj, Bunin, Narokov), ukrajinskih (Fedkovič) čeških (Čapek, Nemeček, Havlíček) slovaških (Kukučín), srbskih (B. Stanković, Andrič, Humo, M. Stanković), hrvatskih (M. Šenoa in Šimunović) in bolgarskih (Zerkovski, Elin-Pelin, Kalfov, Karaljičev) pisateljev.

Dunajska založba Paul Neff pa je v antologiji (zborniku) najboljših šaljevih črtic iz svetovne literature prinesla črtico Slovenca Frana Milčinskega Ježka »Primer izven delokroga«.

Napovedan je tudi nov izbor slovenskega sodobnega pesništva v italijanski, ki bo izšel v januarski številki dvomesečne revije »La Situazione« v Udinah.

Mednarodna revija za pesništvo »Adam«, ki izhaja na angleškem jeziku, je pred kratkim eno izmed svojih števil posvetila slovenskemu pesniku Mateju Boru. Objavila je njegovo pesnitev »Šel je popotnik skozi atomski vek«, ki jo je predstavil znani prevajalec slovenske literature v angleščino, Janko Lavrin.

Iz Moskve pa poročajo, da bo v letu 1961 založba Goslitizdat izdala roman Ivana Cankarja »Na klancu« in zbirko pesmi Otona Zupančiča.

FRAN ERJAVEC:

302

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

S to ženitvijo se je pa v Franciji vnovič močno okrepla reakcija na vseh področjih. Napoleon je izgubil mnogo dotedanjih zvestih pristašev in celo med sebičnimi in malo sposobnimi člani njegove lastne rodbine so izbruhnili hudi spori, ker je težil Napoleon za tem, da čim bolj poveže vsa zavojevana ozemlja v celoto, ki naj bi jo nedeljivo nasledoval sin. Še neugodnejše se je pa razvijal zunanepolitični položaj. Z Avstrijo Napoleon ni ravnal kot z zaveznikom, kakor je pričakoval Metternich, temveč kot s podrejenim mu vazalom in ni hotel prav nič zavirati pohlepnih teženj ruskega carja proti Balcanu, katere so bile Avstriji kaj neprijetne. S tem je Napoleon navzlic že popolni francosko-ruski odtujitvi upal obdržati vsaj na zunaj vendarle še nekak videz zavezništva s carjem.

Brezuspešna so ostala tudi naporna prizadevanja nekaterih, da bi dosegli francosko-angleško pomirjenje, kajti ne eden in ne drugi ni hotel popustiti v svojih osnovnih in čisto nezdržljivih zahtevah. Glede na to je skušal Napoleon v teku l. 1810 predvsem čim najbolj izpopolniti svojo »celinsko zaporo«, pri čemer si je privoščil še nekaj predelov Holandije in Švice, ni pa pravočasno vrgel Angležev s Pirenejskega polotoka.

Vprav usodno so se pa razvijali to leto Napoleonovi odnošaji z Rusijo. Po izjalovljeni ženitvi s carjevo sestro je tudi on (Napoleon) odklonil ugoditi carjevim zahtevam glede Poljske in celo posojilo, ki ga je Rusija iskala v Franciji. Napoleon se je sicer dobro zavedal, da mo-

re s tem pognati Rusijo v naročje Anglije, toda v takem primeru naj bi zopet spregovorilo orožje.

Ruskega carja so pa prav posebno razburjali dogodki na švedskem. Ko je umrl tamošnji kralj brez upravičenega naslednika, je frankofilska stranka želela spraviti na prestol kakega Napoleonovega sorodnika ali vsaj maršala, ki bi jo mogel ščititi pred ruskimi imperialističnimi pohlepi, nakar je potem švedski državni zbor dne 21. VIII. 1810 res izvolil za novega kralja maršala Bernardotta. Toda ta je že kmalu po svojem nastopu zaupno zagotovil carju, naj ga nikakor ne smatra za kakega Napoleonovega eksponenta in da tudi nikoli ne bo poskušal pridobiti nazaj Finske.

Tako je torej mogel car za primer rusko-francoskega spopada računati najmanj na švedsko nevtralnost, če že ne z odkritim Bernardottovim izdajstvom nasproti Franciji. Glede na to se je začel car že v tem letu smotno pripravljati na vojno in je skušal pridobiti na svojo stran tudi zagrenjeno Avstrijo s tem, da ji je obljubljal najmanj vso Srbijo.

Vprav odkrito izzivanje Napoleona si je bil pa dovolil car ob koncu tega leta. Napoleonova celinska »zapora« je zaradi ukinitve izvoza lesa in žita še občutno oslabilovala že itak težaven ruski gospodarski položaj; zato je car naložil hude carine na vse blago, ki je prihajalo s celine, torej iz držav, ki so bile povezane s Francijo (prav posebno še na francoska vina in druge francoske luksuzne predmete), dovolil je pa velike olajšave za vse blago, prihajajoče po morju, torej posredno ali neposredno iz Anglije, čeprav se je tudi on že v Tilsitu obvezal vzdrževati celinsko zaporo. Tako je postala nova vojna dejansko že tega leta (1810) vprav neizogibna.

Napoleonov položaj je bil navzlic vsem dotedanjim njegovim zmagam na vseh bojiščih že spričo naznačenega položaja precej kočljiv, postajal je pa še iz dneva v dan

ve težji. Anglija je sicer že več let vidno prevladovala na vseh morjih, vendar nikakor še ne v toliki meri, da bi mogla blokirati vse obale Francije in njenih zaveznikov, onemogočati vso njihovo plovo, dajati potrebno spremstvo svojim trgovskim ladjam ter obvladovati vse številne kolonije po raznih delih sveta. Toda zlasti izza l. 1803 so z vprav mrzlično naglico gradili vedno nove in nove ladje, tako da so razpolagali do l. 1810 že z 240 lastnimi bojnimi ladjami, 317 fregatami in 611 manjšimi bojnimi edinicami, razen tega so se pa polastili še holandske, danske, napolitanske in portugalske mornarice, a španska in turška sta se ji pridružili sami.

Res je, da je skušal tudi Napoleon z vso paro graditi primerno brodoge, vendar je razpolagal on še l. 1814 komaj s 103 bojnimi ladjami in 54 fregatami. Spričo takega nesorazmerja so potem Angleži seveda tudi dan za dnem in mesec za mesecem potapljali ali zajemali francoske brodoge, tako da je izgubila Francija z njenimi zaveznicami vred med leti 1806–1815 kar 124 bojnih brodov, 157 fregat in 288 manjših edinic ter je bilo zajetih 120.000 vojnih ujetnikov, po večini mornarjev.

V takih okoliščinah Francija sploh ni mogla več misliti na kake večje pomorske bitke, temveč je le še skušala oteževati angleško trgovsko plovo, toda v letih 1803–1814 je izgubila Anglija na ta način komaj 5 odst. svoje tonaže, ki jo je pa seveda več kot nadomestila z novimi gradnjami, tako da je razpolagala že l. 1810 z 24.000 trgovskimi brodovi. Tako je postajala torej angleška nadvlada morij vsako leto popolnejša in je lahko nadzirala sploh vso pomorsko trgovino, dočim je francoska zastava vedno bolj izginjala z morij in je slednjič skoro ugasnilo celo njeno pomorsko ribištvo.

(Dalje prihodnjič)

VOGRČE

(Farno življenje v številkah)

Staro leto smo pokopali brez posebnih časti in žalovanja. Sicer pa moramo biti še kar zadovoljni z njim. Razen dveh požarov nam ni prineslo posebnih nesreč. Sedem naših faranov nam je smrt pokosila s svojo neusmiljeno koso, pet pri nas, dva pa v Celovcu. Naše družine pa so poskrbele za 6 novih malih faranov. Od teh je kar 5 dečkov in to je tudi veliko vredno. Posebno zato, ker so sedaj bolj mirni, če bi pa bilo tako kot včasih, bi se pa drugi zbal, da imamo toliko pobov, ki bi lahko postali pretepači. Toda deklet že sedaj nimamo, v bodoče bo pa še bolj zadrega. Pa saj ima sedaj že vsak fant vsaj moped, pa bodo lažje hodili oziroma se vozili okoli iskat neveste. Poroki sta bili le dve, na nekatere trdovratne samce pa že dolgo čakamo, da si ustanovijo svoje družine.

V starem letu se je tudi cerkev zelo spremenila. Prižnico smo odstranili iz cerkve. Pa ne zato, ker bi pridig ne marali, ampak ker je bila prevelika, nerodna in je preveč zakrivala oltar. Tudi stare klopi so šle v zaslužni pokoj in naš g. župnik so jim napravili celo pridigo, v nekaterih stvarih so jih pohvalili, v drugih pokregali. Niso pa bile dovolj opremljene proti vsem nevarnostim in sovražnikom, in tako sta jih vlaga in črvi počasi uničili. Nove so sedaj bolj oborožene proti tem nevarnostim in predvsem so bolj prostorne, praktične in lepe in kljub temu smo izrabili prostor tako, da je sedaj več tako nujno potrebnih sedežev. Po načrtih restavracije Adolfa Campidella jih je napravil mojster Jožef Graut iz Pliberka in zasluži za to delo vso pohvalo. Prav za Božič smo jih prvokrat zasedli in so res lepo božično darilo.

Na Novega leta dan smo pokopali Jurčevo mater, **Marijo Urschitz**. Bila je dobra mati, ki je dala življenje osem otrokom, pa je štiri že Bog poklical k sebi in so jo sedaj pričakali v nebesih. Bila je zelo dobrega srca, prijazna, miroljubna in globoko verna, ki je vse vdano sprejemala od Boga: veselje in žalost. Popolnoma vdana v božjo voljo je sedaj sprejela tudi smrt. Obilna udeležba pri pogrebu je dokazala, kako splošno priljubljena je bila. Naj prejme veliko božje plačilo!

ŠT. LIPŠ pri DOBRLI VESI
(Rojstva, smrti in drugo)

Vsakokrat, ko prestopimo prag starega leta v novo leto, se ozremo z mislimi nazaj v preteklo leto. Pri tem kujemo načrte in smernice za bodočnost. Tako nekako naj bi veljalo tudi za našo šentlipško faro. Kot zvestemu bralcu naših slovenskih listov in knjig se mi zdi zelo potrebno, da bi iz naše srede večkrat prišel glas v naše glasilo in tako dajal vsem bralcem občutiti, da še delujemo, ker tako bomo ostali močni za naše še ne izterjane pravice v deželi kot enakopravni državljani.

Na nedeljo novega leta so nam č. g. župnik Nagele, ki soupravlja našo faro po odhodu č. g. dekana Srienca v Šmihelu, prikazali sliko našega farnega stanja ob koncu leta 1960. Krstov je bilo 7, smrtnih slučajev isto 7, porok pa je bilo 8. Pri sprejemanju svetih zakramentov pa smo precej nazadovani v primeri z letom 1959. To spremembo smo lahko opazili pri letošnjem dnevu celodnevnega čiščenja. Mnogo faranov je je opustilo dolžnost vernega katoličana, da bi na dan farnega čiščenja sprejeli sv. obhajilo.

Za zaključek tega farnega dne, pa so prihitel nam tudi č. g. Zaletel iz Vogrč ter darovali sv. mašo in nas v pridigi povezali z lanskoletnim evharističnim kongresom v Münchenu, o katerem so po sv. daritvi kazali skioptične slike. Napolnili smo farno dvorano ter z zanimanjem sledili predavanjem in slikam. Posebno so nas pretresle slike grozodejstev, ki so jih tam v koncentracijskem taborišču v Dachau vršili Hitlerjevi essovski zločinski pripadniki »Herenvolka« nad nedolžnim človeštvom vseh narodov. Največje trpljenje teh nacističnih valptov je posebno prestalo poljsko ljudstvo.

Za lep užitek tega večera se lepo zahvaljujemo č. g. Zaletelu, ter ga obenem naprošamo, da nas pride ob zimskih mesecih, ko bo lep saninec, zopet obiskat in nam razkaže nekaj slik svojih potovanj po Sveti deželi in drugod, o naših narodnih nošah ki jih marsikje po svetu bolj upoštevajo in gojijo kot mi v zibelki slovenstva.

Upamo, da bo naša farna mladina že začela prosvetno sezono in nam tako skrajšala in obogatila marsikako nedeljsko po-

Pri nas na Koroškem

poldne v farni dvorani. Zrtvujte se za svoj narod in izpričuje zvestobo veri in izročilom naših prednikov. Saj so slovenski možje od pesnika Vodnika do viška Prešerna preko Gregorčiča in dramatika Ivana Cankarja do sodobnih naših ožjih koroških avtorjev dosti ustvarili za slovenski prosvetni oder.

Ob tej priliki se spomnimo še Opetnikove Katrice, ki je zapustila našo igralsko družino. Pred oltarjem farne cerkve je dala svoj ja svojemu izvoljenemu možu iz Podkraja pri Pliberku ter se preselila tja, kjer se vdihava češnjev cvet iz Šmarjete pri Pliberku, kot poje Milka Hartman.

Za vso njeno požrtvovalnost se ji iskreno zahvaljujemo in naj zmeraj vzdržuje ogenj ljubezni do materinega jezika v krogu svoje družine.

DOBRLA VES — LOVANKE
(Zahvala za zvestobo)

Izredno domače slavje so obhajali v Čemrovu družini dne 31. decembra 1960, to je na Silvestrovo, ko je pridna zvesta dekla Tilka Rohrmeister obhajala 40-letnico službe pri tej kmečki hiši. Tilka se ni nikdar ustrašila ne le nobenega ženskega dela temveč je bila kos tudi vsakemu moškemu delu, posebno ob času vojne. Služi pri hiši že drugemu gospodarju: prej očetu, sedaj pa sinu, katerega je sama največ pestovala. Otroci so jo imeli vsi silno radi, ker je bila vedno dobre volje in se je rada z njimi ukvarjala. Zdjaj pomaga vzgajati pri hiši že drugi rod. Ni pa samo pridna delavka, ampak tudi vzorna članica tukajšnje Marijine družbe.

Vsi domači so se ta dan z njo veselili, so z njo praznovali in ji pri praznični mizi izkazali svoje priznanje in jo obdarovali. In če bo šla Tilka kmalu v zaslužni pokoj, ji bomo vsi iz srca privoščili. Ostala pa bo pri hiši, kjer je toliko časa delala, da si še tu nekoliko odpočije. Pripravili so ji v pritličju novo opremljeno stanovanje; če ne bo mogla delati drugega, bo pa gotovo spet rada otroke pestovala. Kličemo ji vsi:

Tilka, še na mnoga leta!

GLOBASNICA

(Smrtna kosa. — Živahno kulturno delo)

Tik pred koncem minulega leta se je na vasi oglasila smrt, in nenadoma pozvala v večnost komaj 38 let staro Tomunovo Hanu. Že pred leti jo je bila zadela kap in se je zaradi tega le s težavo gibala. Zapušča hčerko edinko. Ob lepi udeležbi žalujočih smo jo položili na domačem farnem pokopališču k večnemu počitku.

Druga žrtev smrti je bila Kranjčeva Mici v Podjuni, ki je mirno v Bogu zaspala v svojem 77. letu starosti.

Hudo je prizadelo mimulo leto tudi Butejevo družino. Požar ji je uničil gospodarsko poslopje z vsemi napravami in z vso

lani pridelano krmo. Vrlim gasilcem, zlasti domačim gre hvala, da se požar, ki je izbruhnil sredi noči, ni razširil. Kako je ogenj nastal, niso mogli ugotoviti.

Tudi poplave so v zadnjem času prizadejale nižje ležečim hišam v vasi občutno škodo. Parodec, tretji potok poleg Reke in Grabna, ki se vijejo skozi našo vas, je že parkrat prestopil svojo strugo in predstavlja stalno nevarnost. Obljubljena in nujno potrebna regulacija globaških potokov pa potrpežljivo čaka že leta na izpeljavo.

Naše Katoliško prosvetno društvo je z igro »Testament« začelo svojo letošnjo prosvetno sezono. Na predbožično nedeljo je bila premiera v Globasnici pri Šoštarju, minulo nedeljo pa so jo popoldne ponovili v Št. Primožu, zvečer pa še v Globasnici. Naši igralci so se zelo skrbno pripravili in so doživeto podali vse vloge te težke igre. Za vestno pripravo gre vsa pohvala našemu marljivemu režiserju Lojzetu Gregoriču. Igra nam je pokazala življenje na kmetih v časih, ko so bile razmere popolnoma drugačne od današnjih in je bila borba za obstanek mnogo trša. Čestitamo našim podjetnim prosvetarjem, da so zmogli tako zahtevno igro in njihov prvi in lepo uspeli nastop letos nam daje upanje, da nam bodo v tej zimi nudili več prijetnih in podučnih prireditev ter nas tako še tesneje povezali z našo materno besedo.

CELOVEC

(† Veletrgovec Josef Trampitsch)

Minulo soboto je nepričakovano umrl v 73. letu starosti znani veletrgovec z avtomobili g. Josef Trampitsch, generalni zastopnik tovarne Adam Opel Ag. za Koroško. Iz skromnih začetkov se je nekdanji kmečki sin iz Tigrč (Tigring) pri Celovcu z lastno pridnostjo povzpел do podjetnika, čigar obrat danes zaposluje 150 oseb.

Kot mladenič je postal sofer pri grofu Voigtu, ki ga je vzel s seboj na Dunaj. V prvi svetovni vojni je služil pri planinskih četah. Po letu 1918 je začel v Brežah trgovino s kolesi in motorji in čez nekaj let je prevzel še avtobusno progo Celovec—Breže—Neumarkt, ki jo je vzdrževal do leta 1938. V istem letu je prevzel zastopstvo avtomobilske tovarne Opel za Koroško, po letu 1945 se je preselil v Celovec. Vstrel z velikim splošnim napredkom motorizacije je podjetni g. Trampitsch širil svoje podjetje. Tako v trgovini kot v popravilnicah si je zaradi svoje solidnosti pridobil splošno zaupanje. Zgradil je nove moderne avtomobilske popravilnice v Celovcu in Beljaku, nasproti celovškemu staremu semenišču pa je uredil sodobno avtomobilsko razstavo in prodajalno. Živel je le za svojo družino in za svoje podjetje, katerima je posvetil vse svoje sile. Bil je tudi dolgoletni oglaševalec v našem listu.

Pokoj njegovi duši, zelo prizadeti njegovi družini pa iskreno sožalje!

Bodoče šivilje in gospodinje pišejo

(Piše Rezi Melcher iz Gospodinjske šole v Št. Jakobu)

Po treh učnih letih šivalne obrti naj nekaj napišem iz naše delavnice.

Pet učenk je imela naša mojstrinja doslej. Dve sva 7. decembra uspešno opravili v Beljaku pomočniški izpit. Šivanja se pa uče tudi gojenke Kmetijsko gospodinjske šole po skupinah. Te uživajo zdaj božične počitnice, a obrtni pomočnici sva se morali zadovoljiti le s strogo prazniškim oddihom.

»Sila kola lomi«, pravi star ljudski pregovor. Mojstrinja nam je iznenada nevarno zbolela in štirinajst dni je ni bilo v šivalni. V kakšni stiski smo bile učenke, si ne morete misliti. Naša učiteljica je spoštovana osebnost, dasi v svoji neznanosti zgine. Zelo se še zanašamo na njeno pomoč. Zdjaj naj bi mojstrile same. Šivanje za zeleno mizo in v obrtni praksi — to sta dve povsem različni zadevi. Pomočniško izpitno delo je skrbno pripravljeno in dobre

izpraševalke ti neopazno vodijo roko. Pri naročnicah pa stoj na lastnih nogah, zadeni zaželeni kraj in si pomagaj, kakor znaš in moreš.

Pa ti pričnejo stare plašče in naredi, da bodo novi. Stare obleke izumetniči in košljivo raztrgano perilo naredi celo in okusno. Župančičev »Coper, coper, hudi čar!« mi prihaja včasih na misel. Mojstrinja zna brez »copranja«, me vprašujoč pogledujemo druga drugo in poskušamo.

In hitro naj bo narejeno! Za praznike je grozno. Vsakdo bi rad bil lep in nov, pa prinese zadnje dni. Ministrantki bi tudi žalostni oblekli stare srajčke. Zato smo hitre, da jih razveselimo z novimi, z vezeni- no okrašenimi.

Tako minevajo dnevi z bliskovito naglico. Srečne smo, da je mojstrinja spet pri svojem stroju.

Naše prireditve

DOBRLA VES

Farna mladina priredi v nedeljo, dne 15. januarja, v Dobrli vesi v farni dvorani igro

»VRNITEV«,

drama v treh dejanjih.

Začetek ob pol 3. uri popoldne.

Vsi prisrčno vabljeni.

ŠT. LIPŠ pri ŽENEKU

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu vabi na igro

»VAŠKI LOPOV«,

ki bo v nedeljo 15. jan. 1961 popoldne ob 14.30 v Št. Lipšu v farni dvorani.

Vsi prisrčno vabljeni!

VOGRČE

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu vabi na igro

»VAŠKI LOPOV«,

ki bo v nedeljo 15. jan. 1961 zvečer ob pol 8. uri v Vogrčah v farni dvorani.

Vsi prisrčno vabljeni!

Farna igralska družina v Vogrčah vpri- zori v nedeljo, 15. januarja ob pol treh popoldne v Šmihelu pri Pliberku pri Ser- cerju božično igro v 3. dejanjih

»VRNITEV«

Vsi Šmihelčani iskreno vabljeni!

LOČE OB BAŠKEM JEZERU

Katoliško prosvetno društvo »Planina« iz Sel v ljudno vabi vse, ki bi se radi od srca nasmejali in navdušili za lepe narod- ne plese, k igri

»TROJČKI«

v nedeljo, dne 22. januarja ob pol 3. uri popoldne pri Pušniku.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Katoliško prosvetno društvo »Planina« iz Sel priredi v nedeljo, dne 22. januarja ob 7. uri zvečer v farnem domu veseloigro

»TROJČKI«

Vsi vabljeni!

Pevci Gallusovega zbora

Prihodnja vaja bo v soboto, 14. januar- ja t. l., ob 2. uri popoldne pri »Heimlin- gerju«. Prosimo za točno udeležbo.

Pevovodja.

Orkester RTV Ljubljana

Na Slovenskem plesu, dne 20. januarja 1961 v Delavski zbornici v Celovcu, bo nastopil tudi Orkester Radia-televizije v Lju- bljani.

Orkester RTV Ljubljana, ki ga vodi Bojan Adamič, je bil ustanovljen v letu 1945 in od takrat je stalno angažiran pri RTV Ljubljana. Orkester je med najbolj- šimi tovrstnimi ansambli v Jugoslaviji, in sestoji iz 5 saksafonov, 5 trobent, 4 pozavn in ritmične skupine. Igra pretežno prired- be domačih skladateljev, v svojem reper- toarju pa ima razen domačih skladb tudi melodije drugih avtorjev, tako angleških, italijanskih, ameriških, francoskih, južno ameriških itd. Orkestrom dirigent Bojan Adamič je v Jugoslaviji ena največjih osebnosti na področju zabavne in filmske glas- be. Sodeloval je že pri približno 150-tih filmih. Za svoje uspehe je prejel tudi na- grade na puljskih filmskih festivalih in še posebej tri državne nagrade.

Z orkestrom bodo nastopili naslednji vo- kalni solisti: Marijana Deržaj, ki je stalna vokalna solistka v orkestru in pa gosta Lji- ljana Petrovič iz Novega Sada in Ivo Robić iz Zagreba, ki je dobro poznan tudi v ino- zemstvu.

ROŽEK

(Ena vesela in ena žalostna novica)

Dne 8. januarja t. l. se je princ Aleksan- der Liechtenstein (najstarejši sin rožeškega grajščaka princa Alfreda Liechtenstein) v mestu Bronnbach, ob reki Tauber v Nem- čiji, poročil z Jožefino princezino Löwen- stein. Ker je družina princa Löwenstein strogo katoliška, ki pri katoliški akociji ta- mošnje škofije aktivno sodeluje in je tudi pri pripravi lanskega evharističnega kon- gresa v Monakovem igrala važno vlogo in je tudi ženin dober katoličan in član vi- teškega reda, je poročne obrede izvršil (Dalje na 8. strani)

Na Primorskem rastejo novi kulturni domovi

Primorski Slovenci, ki žive kot manjšina v Italiji, se kulturno prav živahno udeležujejo. Čeprav imajo podobne težave z dvoranami kot tukaj na Koroškem, si pomagajo z zasilnimi majhnimi prostori. Le v Trstu in na Bazovici imajo lepe in prostorne dvorane, ki so na razpolago katoliškim kulturnim društvom; to je veliki Auditorij v središču Trsta in župnijska kinodvorana na Bazovici, katero so letos še povečali in olepšali. Ta dvorana praznuje letos že desetletnico obstoja in plodnega delovanja.

V letnem poročilu o bilanci kulturnega dela poroča goriški »Kat. glas« s posebnim zadovoljstvom o novih katoliških domovih. V presenetljivem obsegu je ta zamisel zajela vso deželo. Novi Marijin dom v Rojanu pri Trstu se je ponosno dviga nad bližnjo okolico mestnih hiš. Prihodnje leto bo ta dom že v polnem delovanju. Kar iznenadilo je slovensko javnost sporočilo, da je nastal nov dom v središču Trsta, to je Mladinski dom, ki je nekako zbirališče tržaških slovenskih skavtov, slov. dijaške zveze in drugih organizacij župnije sv. Antona. Tudi Svetovančani mislijo na svoj dom in že zbirajo denarna sredstva v ta namen. Župnija sv. Ivana je predmestje Trsta, kjer je slovenski živelj močno zakoreninjen. Na Občinah so v minulemu letu pravtako preuredili in povečali dvorano Marijanišča, da bo odslej v večji meri mogla služiti javnim prireditvam v tem delu slovenskega podeželja tržaške okolice.

Enaka podjetnost je zajela tudi Goričane. Kot smo že poročali, je v mestu že v teku gradnja mogočnega in moderno zgrajenega Katoliškega doma v Ulici 20. septembra. Kot očitno lahko poročam, da so podzemna in tlorisna dela že končana, kar kaže, da bo to stavba, ki bo mogočen spomenik katoliški kulturni dejavnosti po drugi svetovni vojni na Goriškem. Računajo, da bo tekom leta dvorana končana. Stroški za gradnjo so predvideni v višini nad 20 milijonov lir (ca milijon šilingov)! V Števerjanu, v vinogradnih Brdih, se že tudi pripravljajo na gradnjo katoliškega doma na svojem zemljišču med romantičnimi »borovci«.

K temu razveseljivemu podvigu katoliške kulturne dejavnosti naših bratov v Italiji moremo samo z največjim veseljem čestitati in jim želeči, da bi Bog blagoslavljal to njihovo plemenito in za katoliško življenje tako koristno prizadevanje.

Po Foersterju:

Moč dobrote

Pred davnimi časi je živel kralj, ki je s trumami vojščakov hodil v tuje dežele in požigal vasi in mesta in prebivalce vlačil v sužnost. Svoja dela je dal izklesati v pečine in, ko je čutil, da se mu bliža konec, si je dal iz ogromnih kamnov postaviti grobno palačo in svoje truplo je vnel maziliti z dragocenimi dišavami, da bi ne razpadlo, ampak vekomaj ostalo.

Toda njegovo ime ne živi več med nami, obraz nam ne žari in srca nam ne utripajo, kadar slišimo o njem. In prišel bo dan, ko bosta vihar in dež razdejala poslednji kamen njegovega spomenika in bo puščavski pesek vršal prek njegove sledi, ko da nikoli ni živel.

Pred davnimi časi pa je živel tudi kralj, ki ni imel vojakov in ni prelival krvi in ni požigal hiš. Svojega imena ni vklesal v pečine, ampak ljudem v srce. Segal je grešnikom v roke, bolnikom nežno gladil vroče čelo, svetil z lučjo usmiljenja v bedo siromakov in do križa vztrajal v odpuščanju in potrpljenju. Z onimi, ki so ga najhujše preganjali, je imel največje usmiljenje in hrepenel je, da bi jih s svojim vzgledom otel divjosti.

Ni si zidal grobnice kakor stari kralji — in vendar vidite, kako povsod po velikih mestih in po najmanjših vasih stoji v nebo hiša, posvečenega njegovemu spominu. Da, celo visoko nad človeškimi selišči blizu večnega snega stoji kapelica v spomin na njegovo delo ljubezni — ko po vsem svetu praznujejo dan njegovega rojstva.

Glejte: moč njegove dobrote je večja in trajnejša kakor ves vojni hrup tega sveta. Vabi blodečega kakor luč očetne hiše v temnem gozdu. Nikoli se ne bojte, da sta dobrota in prisrčnost potrata. Vsaka prijazna beseda in vsaka velika ljubezen je nesmrtna, užuga roganje in posmeh in se tiho slavi v zapuščenih srcih...

Začeli smo z igralskimi vajami

Naš igrski vodja je sklical igrsko družino in nam razdelil vloge nove igre, katero bomo igrali v teku enega meseca. Še prej pa nam je na široko razlagal o nameravani igri; saj jo je kot dober in vesten režiser temeljito preštudiral. Govoril nam je o glavni ideji igre in nam orisal, kako si on predstavlja celoten potek igranja. Ko nam je opisal vso zgodbo igre, smo tudi mi dobili predstavo celotne igre in z zadovoljstvom smo potrdili njegove načrte, kako bomo to igro izpeljali.

Glede besedila igre nas je opozoril na nekatere spremembe, katere je sam naredil. Saj je to režiserjeva pravica. Toda v tem mora biti previden, da s tem ne spremeni v bistveni točki pomena igre ali da ne bi morda sprememba besedila škodila jasnosti ideje igre. Nekateri igre imajo mnogo postranskih prizorov, ki dogajanje preveč razvečejo in v tem trpi škodo glavno dejanje; tedaj more igrski vodja brez strahu »operirati« tekst; zlasti še kadar je igra zelo dolga. Kar se pa tiče scenerije, je pa režiser popolnoma svoboden: saj prav v tem se najbolj pokaže njegova vodstvena sposobnost.

Nato nam je režiser razdelil že napisane vloge. Prepis vlog je sam oskrbel, s čimer je zelo olajšal pripravo na igro. Saj je prepisovanje vlog nekaj zelo zamudnega in nadležnega. Pri tem delu pa je važno,

da se prepis vlog izvrši na osnovi popravljenega teksta in da je dobro čitljiv, sicer bo mnogo nepotrebnih težav pri nadaljnjih igralskih vajah. Zelo je tudi priporočljivo, da dobi vsak igralec celoten tekst igre, da more tako slediti poteku igre in se laže vključiti v celoto igrskega dogajanja.

Pri razdelitvi posameznih vlog je zelo važno, da nam režiser dodeli vloge, ki posameznim igralcem najbolj odgovarjajo. Vsaka igrska vloga predstavlja odgovarjajoč značaj v igri. Človeški značaji so si med seboj sicer podobni, vendar je tudi v tem mnogo razlik. Naloga režiserja je, da med igralci poišče posameznim vlogam najbolj sorodne značaje: s tem je rešil prvo težjo nalogo svojega režiserstva.

K posameznim vlogam je še treba poudariti sledeče in to stori tudi naš režiser: v igri ne more biti noben igralec manj vreden, kakor tudi v organizmu ni noben ud brez važnosti. K dovršenemu predstavljanju igre so takoimenovane stranske vloge prav tako potrebne in važne kakor »glavna vloga«.

Prešli smo še k čitanju igre, pri čemer smo vsi sodelovali; režiser nam je namreč pripravil skoraj vsem celotno besedilo igre. Kaj vse smo pa pri tem igralskem opravljanju delali, pa prihodnjč.

Iz življenja katoliške prosvete

Sezona prosvetnega dela na podeželju je v teh zimskih mesecih na višku. Saj je kar razveseljivo prebirati naznanila in poročila o številnih prireditvah na naših odrih. Saj skoraj vsaka igralska družina skuša za božične praznike pripraviti svojim gledalcem primerno igro in to so letos mnogokje tudi storili. Že smo poročali, da so v Vogrčah igrali božično igro »Vrnitev« in da so isto pripravili tudi v Dobrli vesi in v št. Janžu.

Šmihel pri Pliberku

Katoliško prosvetno društvo v Šmihelu je na Stefanovo priredilo vesel popoldan svojim prijateljem v dvorani pri Sercerju z igro »Vaški lopov«. Kot že običajno, je dvorana ob takih prilikah vedno premajhna. V Šmihelu je namreč že stara tradicija, da ljudje radi obiskujejo prireditve prosvetnega društva, kar je zanesljivo znamenje, da vlada med njimi še vedno zdrav duh nekdanje šmihelske prosvete. Obenem pa to tudi potrjuje, da šmihelski igralci s svojim lepim nastopanjem še vedno znajo pritegniti gledalce k prireditvam, čeprav je toliko stvari, ki jih odtegujejo od slovenskih kulturnih vrednot. Čestitamo šmihelskim prosvetnim delavcem!

Dobrli ves

V farni dvorani v Dobrli vesi je zadnje čase kar nekaj oživelo. Večer za večerom se vrstijo vaje in tudi v popoldanskih urah je mnogokrat prav živahno. Farna mladina je za božične praznike pripravila kar dve igri. Na praznik sv. Treh kraljev so mladi dobrloveški igralci prav lepo prikazali božično igro »Lija«, ki je gledalce spravila v pravo božično razpoloženje. Zelo lepo so igralci rešili svoje vloge, za kar gre zahvala požrtvovalnemu gospodu režiserju.

Da se je dobrloveška mladina zares močno razgibala, pa potrjuje tudi naznanilo, da bo tudi prihodnje nedeljo zopet prireditev in sicer pravtako igra, ki nas spominja na božične praznike, namreč »Vrnitev«, o kateri smo že čitali pred kratkim v »Našem tedniku«.

K tem uspehom dobrloveške mladine moremo samo čestitati in ji želeči še mnogo uspehov.

Št. Janž v Rožu

Tudi v št. Janžu bi bilo že kar čudno, če bi za božične praznike farna mladina ne pripravila primerne igre. Saj ljudje naših igralcev ne vprašujejo več: »Ali boste igrali?« marveč »kaj boste igrali?«... Da bi se ne bilo treba opravičevati, se je igralska skupina potrudila, da je v kratkem času pripravila igro »Vrnitev« in jo igrala na praznik sv. Treh kraljev. Da bi v dvo-

ZA DEKLETA:

Dostojanstvo - cena za reklamo

Že ime filmska igralka je dobilo danes dvomljiv prizvok. Temu so krive mnoge »igralkice«, ki bi se na vsak način rade povzpele do igralske kariere, čeprav nimajo za to odgovarjajočih sposobnosti. Tedaj se oprimejo vsakega sredstva, ki jim more pomagati, da uresničijo svoje sanje. Da postanejo slavne, je treba, da o njih piše tisk. Z drugimi besedami se to pravi, da je njih edino upanje reklama, ki prinaša njih slike in senzacionalne skrivnosti iz njih življenja. Ne zmenijo se pri tem za sredstva, ki jih morajo uporabljati, zato se nič ne pomišljajo izpostavljati se na pol ali skoro docela nage po revijah in časopisih. To, da jih bo gledalo na milijone ljudi po svetu, jih prav nič ne moti. In pod slikami beremo celo, da so dobre žene ali da jim je družina prva skrb in da same vzgajajo svoje otroke in podobno.

Časnikarji dobro poznajo nevednost in lahkovernost kino-obiskovalcev, ki to, kar čitajo v revijah, slepo verjamejo. Življenje filmskih igralk prikazujejo v vseh podrobnostih. Večkrat beremo, da sta on in ona idealen par, da sta srečna in je njun zakon trden. Čez par mesecev pa že kroži po revijah novica, da se bosta ločila, ker jima je skupno življenje postalo nezno.

Nesramnost nekaterih igralk nima meja. Pozabile so, kaj pomeni dostojnost, če so jo sploh kdaj imele. Edina cena, da se ohranijo na površju, je razkazovanje njih telesa do skrajnih meja. Pri tem se prav nič ne menijo za sodbe poštene družbe in se prav nič ne strašijo pred odgovornostjo, ko tako grobo oskrunjujejo dostojanstvo žene. Njih malo zanima, da so prav ženske tiste, ki pri tem trpijo največjo škodo.

V sodobni družbi je ženska dosegla enakopravnost z moškimi, ko opravlja danes vse službe, ki so še do nedavnoga bile izključno v moških rokah. Toda s početjem, ko se razkazuje javnosti in se prodaja pogledom čitateljev, se tako postavlja mnogo niže od moških. Saj se jim sama predaja kot predmet in sredstvo njih počutnosti. S tem se ženska kot sužnja daje moškim v izrabljanje še v večji meri, kot je to bilo v časih starega suženjstva.

To stanje dokazuje socialno in moralno krizo žene v nekaterih deželah; zlasti v tistih, ki se smatrajo za najbolj moderne. Čeprav obstaja stroga cenzura in zakon o zaščiti morale, se tok nemoralne ne more zaježiti tako dolgo, dokler se ženski svet sam ne bo zavedel, kako se ponižuje, kadar se izpostavlja kot predmet in orodje počutnosti. Svoje dostojanstvo in svojo čast bodo rešile le same z odločno borbo proti takim izvržkom ženskega spola in tedaj bodo resnično postale enakovredne in spoštovanja vredne.

Iz filmskega sveta

Slavna filmska igralka Michel Morgan ima baje najlepše oči. Iz prvega zakona ima sina, ki je sedaj star 16 let. Ko se je naveličala življenja s prvim možem, se je ločila in se poročila s Henrijem Vidalom. Preteklega avgusta pa ji je drugi mož umrl. Sedaj pa se je igralka spomnila na sina iz prvega zakona. Začela je pravdo pred sodnijo in zahtevala od sodnikov, da ji priznajo pravico, da bi bil sin pri njej vsaj v poletnih mesecih.

Nepričakovano pa je zadevo razsodil sam. Izjavil je, da tudi čez poletje ostane raje pri očetu. Z drugimi besedami: za mater mu ni prav nič mar, čeprav ima še tako lepe oči.

Šestnajstletni sin je pač ravnal, kakor ga je mati naučila. Ona ga je zavrgla, ko je bil še majhen otrok in s tem je pogazila najosnovnejšo zapoved narave; saj žival nikdar ne dela tako... Pa tudi ni otrok nikdar slišal besede o Njem, ki je Ljubezen sama in vse odpusti. Zato ni čuda, če je tudi otrok storil, kakor mu je narekovalo zastrupljeno srce...

Za dobro voljo

BIRMA

Papežev gardist se je vozil na dopust v Švico. Na parniku med Rimom in Genovo se je neki mladič večkrat norčeval iz njega. Med drugim mu je rekel tudi sledeče:

»Gotovo vam je papež dal tudi dovoljenje, da mašujete in spovedujete.«

Gardistu pa tedaj zmanjka potrpežljivosti, vstane in reče: »Ne, tega mi ni dal, pač pa me je pooblastil, da lahko birmujem.« Pri teh besedah prisoli vsiljivcu krepko zaušnico...

»Mi vsi smo dolžniki preteklosti in upniki bodočnosti; kajti vsak človeški rod sprejema zaklade svojih prednikov in jih mora pomnožene izročiti svojim naslednikom.«

(Bourgeois, franc. filozof)

So mleko in mlečni izdelki res tako dragi?

Od nekaj že vedo ljudje, da je ni boljše masti, kot je presno maslo! Novodobna raziskovanja so izredne kakovosti maslene maščobe še bolj potrdila. Presno maslo vsebuje vse življenjsko važne sestavne dele maščobe, je topljivo pri temperaturah, ki niti ne dosežejo toplote človeškega telesa in je prav zavoljo tega primerno hranilo za tiste, ki so občutljivi za druge živalske in rastlinske maščobe, ki so topljive pri mnogo višjih temperaturah.

Dobiček, ki ga imamo, ako varčno uporabljamo zdravo in okusno presno maslo, je veliko večji, kot bi ga dosegli, če bi uporabljali sicer cenejšo, a manj vredno maščobo. Pomislimo samo, da pridobivajo smetano in presno maslo iz mleka, ki predstavlja naravno ravnotežje vseh življenjsko potrebnih snovi v naši prehrani.

V svežem čajnem maslu so velike količine vitamina A, ki ugodno vpliva na naš vid. Vitamin A vsebuje tudi maslo, ki ga dobimo, če presno maslo topimo, ne da bi ga preveč zagreli.

V duhu modernega prehranjevanja ne bi smeli započeti oči le v ceno blaga, ampak bi morali presoditi tudi vrednost, predvsem, če gre za dragocena hranila. Pogosto slišimo trditev, da sta smetana in presno maslo tako grozno draga, da si teh dveh hranil niti ne moremo privoščiti. Kako po-

gosto se tu motimo, kajti niti smetana, niti presno maslo nista draga, če pomislimo na to, kako zelo zdrava hrana pravzaprav sta!

Kar govori za presno maslo, je lahko izraziti v kratkih stavkih:

Presno maslo je naravno živilo. Za 1 kg presnega masla je potrebnih 25 do 30 litrov polnomastnega mleka. Najboljše kakovosti je čajno maslo. Presno maslo druge kakovosti je namizno maslo. Nižje kakovosti je čajno maslo. Presno maslo druge kakovosti je namizno maslo. Nižje kakovosti pa je domače maslo, kmečko maslo in maslo za kuhanje.

Dobro presno maslo je najboljša maščoba za prehrano. Ker je topljivo pri nizkih temperaturah, je tudi lahko prebavljivo. Vsebuje pa tudi vse vitamine, ki razkrajajo maščobe.

Predvsem vsebuje rumeni karotin, ki daje presnemu maslu lepo barvo in ga naše telo z lahkoto spreminja v vitamin A. Presnega masla v mlekarnah ne smejo barvati z anilinskimi barvili! Vitamin D, ki je tudi v presnem maslu, nas obvaruje pred rahitisom ter urejuje pravilno kopičenje apna in fosforja v naših kosteh. Vitamin E, glavni hormon F in vitamin K, ki je odgovoren za kri, so redno v presnem maslu.

Vrednost presnega masla je z gledišča pre-

hrane torej večja kot vseh drugih maščob. Mrzlo prešana olivna olja kakor tudi štajersko bučno olje so mu v tem pogledu še najbližja, sledijo jim rafinirana jedilna olja in šele za temi so na vrsti ostale rastlinske in živalske maščobe. Čim višja je topljivost maščob, tem težje so prebavljive!

Od leta 1953 se je dvigala potrošnja presnega masla v Avstriji od 20.700 ton na leto na 25.200 ton, to je za 21 odstotkov. Nasproti letu 1937 pa se je dvignila potrošnja presnega masla kar za 44 odstotkov. Vedno bolj spoznavamo, kako važno je uporabljati presno maslo, ki je naraven proizvod brez kemičnih dodatkov.

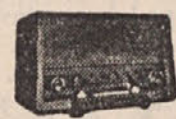
Ne boj, temveč razumevanje in priznanje

»Na usodi evropskih držav dnevno nazorno lahko opazujemo, kaj pomeni kmetijstvo za državo in kaj ustroj države za kmetijstvo,« je pred kratkim izjavil minister za kmetijstvo, dipl. inž. Hartmann. »Evropsko kmetijstvo se mora znati uveljaviti med farmo in kolhozom, če hoče Evropa ohraniti svojo duhovno in gospodarsko svobodo. Soodgovornost držav za ohranitev kmetijstva je pri tem velika zlasti na gospodarskem in socialopolitičnem področju. Ohranitev prave, zdrave in svobodne kmečke zavesti pa ostane še nadalje zadeva kmečkega stanu samega, njegove duhovno-religiozne vzgoje in mišljenja.

Gospodarskopolični pomen avstrijskega kmečkega stanu za narod in državo so jasno označili nazadnje v »zelenem poročilu« zakona o kmetijstvu.

To »zeleno poročilo« ne kaže le položaja kmetijstva v narodnem gospodarstvu, ampak tudi njegov zaostanek za splošnim gospodarskim procvitom. Kmetijsko ministertvo je na osnovi točnih podatkov, ki ne pomenijo nazadovanja, temveč ogromno povečanje storilnosti avstrijskega kmetijstva, predložilo vladi in parlamentu svoje »zeleno poročilo«, katerega financiranje je treba smatrati kot povračilo države za velik, a v kljub temu premalo cenjen doprinos kmečkega stanu v korist celotnemu gospo-

Obiščite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispeli novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

JOHAN LOMŠEK

ŠT. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

**Če piješ, ne vozi;
če voziš, ne pij!**

darstvu in za zagotovitev nevtralnosti in svobode.

V politiki kmetje ne ljubijo nevarnih eksperimentov. To njihovo načelo prihaja do izraza tudi v njihovi presoji in zadržanju do trenutno močno kritizirane koalicijske.

Kmet je vaje spoprijeti se z realnimi dejstvi in težavami, katerim se zoperstavi z zdravim razumom, ki zna ločiti potrebno, koristno in dobro od nepotrebnega, škodljivega in slabega. Kmetje nočejo boja z delavstvom in uradničtvom kakor tudi ne s trgovci in obrtniki. Kmet potrebuje in išče le razumevanje tudi pri teh.

Svetujemo in pomagamo

Skubljenje perutnine je zelo zamudno. Pri perutnini, ki ima veliko mladega perja ali podrastka kakor tudi puha, pa je to delo še težavno, ker z rokami nikoli ne odpravimo tega do čistega. Poskusimo pa tako, da zaklano perutnino površno oskubimo, nato pa povaljamo v raztopljenem vosku, ki pa mora biti le mlačen. Počkamo, da se vosek strdi, nato pa to strjeno prevleko slečemo z živali kot kožo. Prevleka potegne s seboj vse ostanke perja s koreninami vred in ves puh. Vosek nato stopimo in precedimo ter spravimo za drugič.

Hlevski „super“ gnoj

Neki nemški list je pred kratkim prinesel članek o novem načinu pripravljavanja gnojla, ki se pri kmetih v Nemčiji vedno bolj uveljavlja.

Že nekaj let je v praksi navada bogatiti hlevski gnoj, ki je najboljši proizvajalec humusa in hranitelj dušika, s fosforno kislino, katero dodajajo stelji v hlevu. Dušik in fosforna kislina sta, kot znano, najvažnejši hranilni snovi v gnojilih. Medtem ko dušik vpliva posebno na hitro rast rastlinstva, povzročata fosforna kislina predvsem proizvodnjo večjih količin rastlin in dviga krmno vrednost s tem, da ugodno učinkuje na tvorjenje sladkorja v pesi, škroba v krompirju in karotina v zelenih krmnih rastlinah.

Za bogatenje hlevskega gnojla uporabljajo superfosfat, katerega količina v vodi lahko topljivega fosfornega anhidrida, se sprime s humoznimi deli vedno vlažnega hlevskega gnojla. Na ta način se ta ohranja ter spaja z dušikom, ki je v odpadkih živali. Stvari se neke vrste amonijak, v katerem je dušik, ki sicer kot amonijakov plin izhlapeva, in ostane kot hranilo v gnoju. S tem »super« gnojem, ki vsebuje tudi tistih 30 odstotkov dušika, ki sicer izhlapijo in je zaradi nakopičene fosforne kisline še več vreden, so na številnih nemških kmetijskih šolah delali poizkuse na polju. Pričetki so se pomnožili.

Presenetil pa je vse še neki drug pojav. Odkar so namreč pričeli dodajati stelji določene količine superfosfata, izostajajo v takih hlevih razne bolezni pri živini. Izgleda, da povzročitelji teh bolezni sedaj nimajo

več možnosti življenja. Ugotovili so, da je vedno manj nekaterih obolenj pri prašičih, govedu in perutnini.

Predvsem v prašičerji ima ta novi način pripravljavanja boljšega hlevskega gnojla velik pomen, kajti z zmanjšanjem obolenj svinj pojemata tudi driska in umrljivost pri oddojkih. Pri perutnini ni omejeno le obolenje, ki ga imenujejo kokcidioza, ampak je vzeta možnost življenja tudi drugim parazitom (zajedalcem) in ušem. Kljima v hlevu, ki jo navadno označuje slab duh, se izboljša, v kolikor zamore superfosfat pritegniti nase prekomerno vlago v zraku in napraviti slamo, da bolj vpija vlago. Koristnost od tega ima živina, ki stoji bolj na suhem in čistem.

Ni le zemlja kriva

Vedno znova slišimo o nevarnosti, da zemlja ne bo mogla v bodoče več prehraniti naraščajočega števila prebivalstva, vendar lahko ob čitanju kratkih poročil spoznamo, da ni zemlja kriva, če morajo ljudje stradati. Preberite tole poročilo:

10 mil. ljudi več bi bilo mogoče letno prehraniti z zadostno dnevno količino kruha, če bi na okrog 21 milijonov hektarjev veliki površini, ki je posejana z žitom v državah Evropske gospodarske skupnosti, uporabljali le »bajcano« seme. Na ta način bi se dal na tem področju povečati povprečni hektarski donos za 100 kg.

In to se godi v državah, ki prav gotovo ne spadajo med zaostale, ampak so zelo ponosne na svoje kmetijstvo!

Tržno poročilo: 5. januarja 1961

Tudi na Koroškem je bila prodaja klavne živine med prazniki bolj slaba. Izvozili smo 99 glav goveje živine, toda le malo kvalitetnih živali. Povpraševanje je večje po mladih bikih. Izvoznega kontingenta, ki je bil dovoljen za mesec december za klavno živino, nismo mogli izrabiti, ker je primanjkovalo kupcev. S tem so prvokrat zapadli eksportni kontingenti. Za kg žive teže so plačevali pri volih in bikih 10.— do 11.— šilingov, v izjemnih slučajih pri bikih tudi do 11.50, pri telicah 9.— do 10.50, pri kravah, po katerih je bilo povpraševanje manjše, 7.— do 9.— šilingov.

Ponudba prašičev za zakol je na Koroškem še vedno velika. Za kakovostne pra-

šiče se da doseči še vedno cena (za kg žive teže) 12.— šil. 123 prašičev je bilo poslanih na Dunaj, deloma v komisijško prodajo.

Prodaja telet za zakol je malenkostna, vendar je potreba v deželi krita, ker je bilo med prazniki konzumirane veliko perutnine, divjačine in rib. Teleta za zakol stanejo na kmetiji še vedno 13.— do 14.— šil. kg. Zaklana pa stanejo kg po 16.— do 18.— šilingov.

Konjev v preteklem tednu nismo izvozili nič.

Oddojki stanejo na celovškem trgu živi od 16.— do 17.— šil. kg.

Sveža jajca (na drobno): 1.50 šil.

Šoferski kotichek

Promet zahteva red in disciplino

Stroge kazni za alkoholizirane vozače

Velik sovražnik šoferjev in vozačev sploh je alkohol, ki je zakrivil že marsikatero nesrečo in uničil mnogo življenj. Ni čudno, če oblasti občutno kaznujejo alkoholizirane vozače. Kdor je pil, ne sme sesti za volan avtomobila, na motorno kolo, moped ali kolo. Če si da od kogarkoli dopovedati, da v stanju, v kakršnem je, ni zmožen upravljati vozila in svoj namen opusti, ne bo kaznovan. Množina alkohola v krvi na noben način ne sme presegati 0,8 promilov. Organi eksekutive so upravičeni izvesti pri vsakem vozaču, ki se jim zdi sumljiv, preizkušnjo na ta način, da vozač pihne v balonček. Ta spremeni barvo, če je vozač zaužil preveč alkohola. Prizkušnjo krvi lahko zahteva vozač sam ali pa jo odkloni, razen, če ni bil soudeležen pri prometni nesreči, ob kateri je bila ranjena kaka oseba. V tem slučaju smejo organi eksekutive peljati upijanjenega osebo k uradnemu zdravniku, da napravi preizkušnjo na krvi. Stroške za to mora kriti preiskani.

Splošna pravila o vožnji

Voziti je treba kar se da desno, če pri tem ne ogrožamo, oviramo ali nadlegujemo drugih koristnikov ceste in ne poškodujemo stvari. Na vsak način se je treba držati desnega roba vozišča na nepreglednih delih ceste, posebno v nepreglednih ovinkih, pred vzpetinami ceste, nezadostni vidnosti, če nas kdo prehiteva, če nam prihajajo nasproti vozila, preden se ustavimo in če kakorkoli drugače to varnost zahteva.

Na cestah, ki imajo dve progi za vožnjo v isti smeri, je dovoljeno voziti vstric; razen v enosmernih cestah, se pa sredina ceste ne sme pri tem prekoračiti. Če je cesta razdeljena v eno ali več vzporednih obstranskih vozišč, morajo mopedisti, motociklisti, osebe z vozički in sankami uporabljati najbolj desno vozišče. Tudi kolesarji morajo voziti tu, če ni zanje posebne proge. Če je sredi vozišča zaščitni otok za pešce, se mora mimo tega peljati po desni;

na enosmernih cestah pa je dovoljeno tudi po levi, če desno ni mogoče.

Odslej se je treba točno držati tudi markacij na tleh, ki služijo urejevanju prometa in varnosti pešcev. Markacije, ki urejajo vožnjo, so rumene barve. Bele markacije pa služijo mirujočemu prometu in zaščiti pešcev. Rumeni neprekinjeni črti ne smemo prekoračiti, rumene prekinjene črte pa je dovoljeno prekoračiti, če ni s tem povezana nobena nevarnost. Vozači se morajo s svojimi vozili uvrščati po markacijah, ako nameravajo spremeniti smer vožnje.

Vsak vozač se mora vozilu iz nasprotne smeri pravočasno in zadostno umakniti na desno; tirničnim vozilom se je dovoljeno umakniti tudi na levo, če na desni ni dovolj prostora in če promet iz nasprotne smeri to dopušča. Važno je zapomniti si določilo, da se je treba pred zavijanjem v levo postopoma uvrstiti na levo polovico vozne proge in pri tem paziti, da ne ogrožamo drugih. V zrcalu moramo opazovati promet za seboj in pravočasno nakazati svoj namen. Kdor hoče zaviti v desno, se mora uvrstiti na desni kraj vozišča, kdor hoče voziti naravnost, mora, če so tri vozne proge, izbrati srednjo, kdor pa misli za-

viti v levo, se mora uvrstiti na skrajno levo vožno progo na vozišču. Ko je pot na križišču spet prosta, mora vsak voziti v smeri, ki jo nakazuje markacija na tleh pred njim. Če ste se uvrstili na levo vožno progo, ne smete zaviti več v desno, ampak morate peljati naprej v levo ali naravnost. Tisti, ki je na vaši desni, namreč upravičeno lahko pričakuje, da vi ne boste spremenili nakazane smeri. Enosledna vozila (mopedi, kolesa, motocikli) se morajo na križiščih ustaviti za vozili, ki so pred njimi. Prepovedano je riniti se naprej!

Novi cestnoprometni red dela razliko med pojmom prehitevanja in vožnje mimo mirujočih stvari, vozil ali oseb. Pod prehitevanjem se razume vožnja mimo v isti smeri premikajočega se vozila na isti progi. Prehitevanje je dovoljeno le po levi; po desni se sme to izvesti le, ako je vozač vozila pred nami nakazal, da bo zavil v levo in če je na desni dovolj prostora med tirničnim vozilom in robom vozišča. Tisti, ki namerava prehitevati, mora to nakazati. Če nas kdo prehiteva, ne smemo povečati brzine in se moramo umakniti na desno.

(Dalje prihodnjič)

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Na poti po bližnjem Vzhodu

(Nadaljevanje)

On ima skoro vse iste pravice kot »pater familias« v stari rimski dobi. Iz razgovora s študenti, posebno z onimi, ki študirajo v Nemčiji, sem spoznal, kako gledajo vzhodni narodi v tem oziru na »srce Evrope«. Govoril sem namreč z nekaterimi študenti, ki študirajo v Münchenu in Heidelbergu. Rekli so mi, da oni cenijo Nemce samo zavoljo njihove visoke tehnike, v moralnem oziru pa popolnoma odpovedo. Povedali so mi, da jih Nemci zaničujejo zaradi mnogoženstva, oni pa pravijo, da je prav isto tudi v nemških družinah, treba bi bilo to samo legalizirati. Arabski študenti hudo kritizirajo položaj v nemških družinah, kjer hodi vsak po svoji poti, kjer otroci ne spoštujejo staršev; žene so poročene, hodijo z drugimi možmi; poročeni pari se sestajajo samo zato, da si moški sposojajo žene med seboj. In ne samo dekleta, tudi poročene žene s svojo pohotnostjo love študente z Vzhoda. A študent bi ne bil pravi mož, če si ne bi vzel tega, kar se mu tako svobodno ponuja.

Dogaja se, da takšno življenje zastrupi enega ali drugega študenta, toda v srcu ostane tak študent vendarle zvest svoji veri in svoji družinski tradiciji. Hudo obsojajo tudi pijančevanje v študentovskih krogih in preveč svobodno vedenje žensk pri športu, v kopalniščih, v kavarnah in v podobnih okolnostih. Tudi sam sem mogel večkrat ugotoviti, da domovina »gospodarskega čudeža« poleg tehničnih proizvodov eksportira tudi dekleta, ki potujejo po orientu, da obiskujejo tam svoje »vzhodne prijatelje«. Tem dekletom pogosto ni do kakega resnega cilja, temveč jih žene strast in radovednost. Premno ostanjejo tam in izginejo brez sledu. Pa vendar se ne morejo prilagoditi narodnim običajem na Vzhodu, ne morejo se navaditi na tamkajšnji način življenja, zato ostanejo tujke. Najboljši dokaz za to je primer Soraye. Arabci tudi zelo obsojajo zatiranje telesnega plodu. Oni imajo to za hudo pregreho proti Bogu. Pri tem sem si mislil: Joj, ti uboga Evropa, ki si zgrajena samo na temeljih gospodarskega čudeža, egoizma in na uspehih poedincev v javnem življenju, ki jih je treba doseči za vsako ceno — uboga si, ker ne baziraš na moralnem življenju in nimaš temeljev v veri. Kjer ni tega, tam zaman razpravljajo o zedinjeni Evropi.

V političnem pogledu se Arabci zavzemajo za mir in nevtralnost, zato cenijo tiste politike, ki vodijo nevtralno linijo. Prav zato uživa pri njih mnogo simpatij jugoslovanski maršal Tito, Nehru, Sukarno, Nkrumah, Sekou Toure. In ker so oni tudi tu sprotniki kolonializma, se lepo izražajo tudi o Lumumbi. Ne marajo pa politike zapadnih sil ter napadajo Adenauerja zaradi

ponovnega oboroževanja nemške vojske, češ da to ne služi miru. Velik je tudi razdor med Arabci in Turki, katerim očita, da se oborožujejo s pomočjo zapadnega kapitala. O Turkih menijo tudi, da so neumni in neizobraženi. Jezni so tudi na perzijskega šaha zaradi njegove politike proti Iraku. Kot svoje največje sovražnike smatrajo Izraelce, zato Hitlerju zamerijo, da je uničil samo Jude, ki niso imeli nobene vpliva, a pustil je one, ki so plačali velike vsote v nacistično blagajno. In ti Judje — tako pravijo — katere je Hitler pustil bežati v inozemstvo, so imeli velik vpliv na javno politiko in na ustanovitev Izraelske države. O Huseiniju, velikem muftiju jeruzalemskem, ki je bil v času vojne vdan Hitlerju, pravijo, da je bil zares Hitlerjev prijatelj, dokler ga ni osebno videl. Ko pa je prišlo do njunega sestanka, je bil Huseini razočaran. Nekateri Arabci pa tudi mislijo, da bo nekoč prišlo do pomiritve med njimi in Izraelci, da bo padel ta kamen sovraštva z njih zemelj. Ti Arabci gledajo na to dejstvo s praktičnega stališča, ker menijo, da bi bilo boljše, če bi z Izraelci trgovali in sklepali z njimi gospodarske pogodbe. In tudi jaz menim, da bo nekoč zasvetila zora tistega dne, ko bo med Izraelci in Arabci, ki imajo istega praočeta Abrahama, katerega spoštujejo oboji v isti veri, prišlo do miru, in sicer na tisti zemlji, katera nam je dala Kralja miru in Odršenika sveta — Jezusa Kristusa.

V Sapanči sem ostal nekaj dni, ker sem se hotel nekoliko odpočiti od potovanja. Na hrani sem bil pri nekem Turku, ki se je preselil sem iz Prizrena, zato je dobro govoril srbsko. V Turčiji je vobče veliko priseljencev iz muslimanskih delov Srbije.

GEORGI RAJČEV:

Legenda o zakopanem blagu

Razcvetela se je bila nova pomlad nad deželo, z neba je grela sonce; po zelenih travnikih so se bile razstresle črede s svilnato dlako; škrjančki so peli v modrih višinah, spodaj pa so poskakovali jagenjčki kakor bele snežene kepe.

Zemlja, nebo, polje in ljudje, vsi so se opijali s praznikom pomladi.

Praznik je bil tudi v vasi.

Na poljani ob reki se je pod starimi vrhami vrtelo noro kolo. Malce ob strani so sedele ženske z otroki, za njimi so postajali možje v skupinah. Nenadoma se je eden od njih zganil, se ločil od drugih. Ves zaskrbljen se je oziral, pogled mu je blodil med ljudmi.

vratih tja, odkoder si prišel! Kako naj naši gospodje škofje živijo, kako naj živimo mi, ki smo njihovi služabniki, če ne bo graščina vsaj nekaj donasala? Kaj pa mislite, da škof nima nikakih plačil? Kdo pa plačuje kontribucije, navadne in nenavadne, ker teh hudičevih vojn ni nikdar konca? Kaj plačujete vi? Škof pa plačuje, da je črn! Čemu torej godnjate? — Torej, žitnica je odprta; kdor hoče dobiti dobrega žita, naj pride v Kaščo! Tako je! Na trgu se pa ne bo prodajalo! Tako je!

In res so se morali podložniki in meščani vdati. Le pek Feguš, ki je vlivlval svete hostije ter jih prodajal župnikom v obeh dolinah, je pritrjeval: »Res je, gospodje morajo tudi živeti!« Njemu je bilo lahko govoriti: če se je podražilo žito, je podražilo svoje oblate, in to za več, nego se je bilo podražilo žito.

Pri strojarju sem dobil Valentina v njegovi mali sobici. Pred njim je ležalo sveto pismo, ker druge tako velike in debele knjige ni na svetu. — Sprejel me je neprijazno, kakor je bila njegova navada. Povedal sem mu, da je oče na Visokem hudo zbolel, da kliče Trubarja in če on ve, kje je dobiti tega Trubarja.

Šinil mu je ogenj v mrtvi obraz in odgovoril je:

»Odstopi in pojdi po svojih opravilih, če jih imaš kaj v mestu! Trubar pride! Polikarp umira, ker mora človek umreti, dasi ne ve ne dneva, ne ure. Vsega časa,

Prvi priseljenci so prišli v Turčijo ob okupaciji Bosne pod avstrijsko monarhijo, druga večja skupina je prišla ob koncu prve balkanske vojne iz Makedonije. A tudi po tej vojni so imeli Turki iz Jugoslavije možnost, da se preselijo v Turčijo, če so imeli tam sorodnike. Mnogo jih je v Adapazari in Bursi. Priseljenim Turkom gre navadno bolje kot avtohtonim, ker večina znajo več jezikov. Lansko leto sem naletel v selu Kara-Mürsel v Izmitskem zalivu na mnoge Jugoslovane, ki so se priselili iz Sandžaka, Plevlja, Prijepolja in drugih tamkajšnjih krajev. Zelo so spretni in znajo se mnogo bolje prilagoditi razmeram kot domačini. Ko sem se vozil z avtobusom iz Sapanče v Izmit, me je spremljal neki hodža, po rodu iz Bosne, a v banki v Izmitu mi je bil za tolmača človek iz Nikšića (Črna gora). Tu si turist zelo lahko pomaga, če zna srbsko.

Hrana je v Turčiji zelo poceni in Turki znajo dobro kuhati. Tu so znane iste specialitete kot Makedoniji, n. pr. čevapčići, cufta, nadevana paprika, itd. Voda se toči v steklenicah, ki jih je treba plačati. Imajo tudi dobra vina, importirana in monopolna. Ta so poceni in jih mnogo prodajo, kot n. pr. dolenski cviček. Najemnine za stanovanja niso visoke, zato si ljudje še pomagajo z majhnimi uslugami, torej z »bakšišem«.

Zelo mi je bilo žal, da sem si v Sapanči pokvaril želodec. Baš 10. oktobra me je napadla vročina, dobil sem drisko in izbruhal sem vse. Končno sem moral k zdravniku. Vsakemu, ki potuje v te kraje, bi svetoval, da vzame s seboj čimveč medikamentov in da se da prej cepiti, ker vsaka taka bolezen lahko ima hude komplikacije.

Tisti dan sem mislil na dogodke v Celovcu in predstavljal sem si, da sedaj defilira po ulicah »miles gloriosus Carithiacus«, kot je bilo to leta 1920.

(Dalje na 8. strani)

dregi kar naprej oziral. Ko pa je odprl vrata, ga je od znotraj, iz temnega poslopja prestregel nedružaben pogled v strahu bolšeečih oči.

Tam je bil starec, oče. Brez plašča, razgaljen, prepoten je sedel ob steni; z eno roko si je brisal s kapo prepoteni obraz, z drugo je stiskal rovnico.

Pred njim sta na dveh mestih zijali v zemlji globoki novi jami.

— Kaj delaš tu? — ga je zamolklo vprašal sin.

— Zgrizel si me — je mračno odgovoril oče — vse si mi napravil, ti...

— Ničesar nisem storil, oče. Pred Bogom grešiš.

— Toda kje je moj denar?

— Tu: pozabil si prostor — se je nasmehnil sin.

Vzel je rovnico in jo zasadil za korak na desno od prve jame. Spodaj je zazvelo ploščo, pod ploščo je zažarelo zlato. Starec je planil in kakor norec zaril prste v jamo.

Sin se je umaknil, odšel iz poslopja in narahlo zaprl vrata.

Ponoči je starec skrivaj zakopal zaklad na drugo mesto. Toda budne sinove oči so bile tudi tam.

Zjutraj pa ju je spet čakalo njuno življenje — grobo, težko in polno trpljenja. Orala sta zemljo od rane zore do črne teme, kosila sta, žela, utrujena, slabo hranjena, neprespana. Jeseni sta vozila težko naložene vozove: žar pšenice se je spreminjal v žar zlata zakopanega zopet pod težko kamnito ploščo.

Kupovala sta njive — požrešna in zemlje lačna, kakršna sta bila, toda podvojenno imetje je prinašalo samo trikrat več skrbi.

Starec se je zgrbil, potemnel, oslabil, toda plugu in kosi se ni odrekel.

— Dovolj! Ustavi se, spočij se, — ga je prepričeval sin.

Toda hladen pogled mu je odgovarjal:

— Ne utegnem, v grobu se bom spočil.

Mladi je skomignil z rameni, zmajal z glavo in pomislil pri sebi:

»Ko bom jaz gospodar, ne bo tako. Izkopal bom zaklad iz zemlje, ga uporabil za dobra dela ljudem, in sebi, da bom začel živeti kot človek.«

Ob neki drugi priložnosti mu je rekel sin: — Pridi v hišo, vrni se.

Starec je spal v hlevu, pri živini; zdaj je imel zaklad tam zakopan. Čuval ga je.

— Dobro mi je v hlevu — mu je suho odgovoril.

Ni minilo veliko časa, kar so nekega jutra našli starca otrplega na ležišču — brez življenja, pomodrelega, široko odprtih ust, steklenih, mrtvih oči.

Pribežali so dobri ljudje. Pokopali so ga. Toda po vasi se je začela širiti govorica — zadušil ga je vampir! Preklete in čarodajno je njegovo zlato! Vampir ga ščiti pred ljudmi — ta ga je ubil.

(Dalje prihodnjič)

Visoška kronika

24. Dr. Ivan Tavčar

Po teh besedah se je oddaljil Schiffrer s svojo ženo, ker mu je loški tlak postajal vendarle prevroč, posebno ko je opazil, da prihaja gospod Blaž Triller. Ta je bil v tistem času za mestnim sodnikom in za grajskim pisarjem prvi gospod v mestu, ker je bil žitničar pri grajski Kašči. To je bila dobra in pomenljiva služba, ki je čedno redila vsakega, ki jo je imel. Tudi Blažu je bila izredila precj obsežen trebuh, ki je z veliko težavo počival na dveh kratkih nogah, kar se v Loki dostikrat opaža pri spitanih meščanih.

Gospod žitničar je prisopel po trgu in klical množici:

»Pokorščino, ljudje, pokorščino! Kam pridemo, če ne izkazujemo pokorščine gosposki, ki nam je od Boga postavljena? Žitnica je odklenjena, Kašča je polna, takega žita ni na svetu, kakor pri meni v Kašči! Kašča je odklenjena in do treh se bo prodajalo. Potem boste pa tudi na trgu prodajali in nihče vas ne bo motil.«

»Kdo bo potem še kaj kupoval,« se je ujezil nekdo, »če boš ti poprej vsiljeval vsakemu desetinsko »zadnje« žito?«

»Ljubi prijatelj,« ga je zavrnil žitničar sladko, »če ti trg v Loki ni všeč, je mestni zid tako zidan, da greš lahko pri mestnih

kar je živel Adam, je bilo devetstotrideset let, in umrl je! Set je živel devetstodvanajst let, in umrl je! Enos je živel devetstpetdeset let, in umrl je! Sedaj je prišel na vrsto Polikarp, in bojim se, da je njegova duša preobložena s tovari, pa kliče po božji besedi in po resničnih služabnikih te besede. Trubar pride!«

Ko sem se vrnil v gorenje mesto, je bila večina prodajalcev že odrinila. Samo najtrmoglavnejši in najrevnejši so vpili, da naj se jim vrne plačana trznina. Ta zahteva je ostala brezuspešna, ker se je nezadovoljnem odgovorilo, da lahko prodajajo, kadar se bo grajska Kašča zaprla.

V Wohlgemuetovi gostilni me je pričakoval Jeremija Wulffing s svojo hčerjo. Tudi sinova sta že sedela pri mizi. Oče je kazal visoko zadovoljstvo, sinova pa nista bila nič kaj pri volji.

Margareta mi je prihitela nasproti ter mi izročila listič, na katerega — za kar sem jo bil prosil — je bila zapisala pesem, katero je pela stara mati oni večer. Brata sta takoj zaklicala, da naj pride k mizi nazaj in da naj se ne ponuja, ker je danes tržni dan za žito, ne pa za ženske.

Staremu se je podaljšal obraz, ko je videl, da ni očeta, ki bi bil moral priti, če se je hotelo kaj zapisati in podpisati.

»Kje je vendar ostal Polikarp?« je vprašal ostro. Menil je prejkone, da je oče še na trgu in da pride vsak hip za mano.

Prisedel sem k mizi in odgovoril: »Ne pride!«

»Ne pride?« so se začudili oče in sinovi. Nadaljeval sem: »V postelji leži bolan in še nekaj drugega je.«

Staremu je kar sapa zapiralo. Sinova pa sta stiskala pesti. Znanci pri sosednjih mizah so zvijali vratove in napejali ušesa, da bi jim ne ušla najmanjša beseda.

»Kaj je to drugo?« se je začudil Jeremija. Pri tem se je oziral proti stropu, prav kakor bi hotel poseči po brezovcu, ki mu je tičal doma za tablam.

Margareta je bila bleda in občutila je, da se stvar ne konča dobro. Zaroko je lahko dogovoriti, razrešiti jo je pa težko, posebno če je bila sklenjena v tako imenitni hiši, kakor je bila hiša Jeremija Wulffingal! Zopet sem se oglasil:

»Nepričakovane reči so se pripetile, in oče bi bil skoraj umrl! Očetove besede pa pravijo, da premalo ponujate in da iz dogovorjenega ne bo nič, tudi če bi obljubili več. Bog je stopil vmes, in naš oče se je premislil!«

Dobro vem, da bi bil Jeremija Wulffing rajši pretrpel udarec v obraz in to pred celo družbo, ki je bila zbrana okrog njega in ki je vedela, da moži hčer, nego da je moral poslušati besede mojega sporočila. To poročilo je bilo za njega, ošabnega, imovitega nemškega kmeta, pekoča sramota. Še prej ko je mogel on odgovoriti, sta vzklopela sinova: (Dalje prihodnjič)

Na poti po bližnjem Vzhodu

(Nadaljevanje s 7. strani)

Drugi dan sem odpotoval iz Sapanče. Na postajo me je spremljal oni gostilničar iz Prizrena in mi želel vse dobro. Po nekaj urah sem bil v Istanbulu. Ker je Tauern-ekspres vedno poln študentov iz Perzije, sem se odločil za Simphon-Orient-Ekspres. Tu je bilo dovolj prostora. Za družbo sem imel nekega profesorja, po rodu Armenca, ki predava na Sorboni arheologijo in stare semitske jezike, n. pr. armenski, aramejski, akadski in kaldejski. Njegova družba je bila zame zelo zanimiva. V istem vagonu sem ostal 48 ur, vse do Verone, kjer sem prestopil v drugi vlak za Bolzano. Tam sem prenočil še drugi dan, ko sem zgodaj zjutraj stopil na vlak in vzel vozovnico do Mallesa pri avstrijski meji. Ker nisem vedel, kakšen je položaj v Južni Tirolski, sem se malo bal, da pride do neugodnih pripetljivosti s tujimi turisti. Vendar je bilo vse mirno. Čudil sem se, da je tam toliko napisov v nemškem jeziku vključno javnih. Govoril sem z nekaterimi južnimi Tirolci in povedali so mi, da je vse mirno. Na Južnem Tirolskem pa, če slavijo ženitev ali patrocinj, se skupno veselita oba naroda in zabavata ter ne mislita na spore. So pa nekateri elementi, ki promovirajo in deloma tudi vrše sabotaže. Kazni zanje so zelo nizke. Tako so n. pr. tisti,

ki so razdrli železniško progo pri Bresanenu, da je bil promet za nekaj ur ustavljen, dobili le nekaj mesecev zapora. Dobil sem vtis, da ljudje žele red in mir, da med sezono dobro zaslužijo in nič več. Sicer so pa južni Tirolci dobri računarji, zlasti nasproti gostom iz Avstrije in Nemčije. Po tem, kar ljudje govore in kar sem razbral iz časopisov, se mi je zdelo, da je bilo v glavnem ob zasedanju OZN tako, kot če bi rekli: Dajte Pepčku bonbone, da bo tiho.

Ko sem se vrnil domov, sem premislil vse, kar sem na poti videl in slišal in vzbudila se mi je želja, da pojdem prihodnje leto zopet na Vzhod, ker so vzhodne dežele za tujca, ki se nekoliko zanje zanima, zelo privlačne. A na takem potovanju se mora vsak turist zavedati, da je tam gost in da mora zato spoštovati tamkajšnje navade in običaje, ter tudi vedeti, da beli človek nima nobenih prednosti. Ljudje so zelo dobri in gostoljubni ter na ganljiv način kažejo svojo dobrodušnost, če opazijo, da ima tujec zanje razumevanje. Upam torej, da se mi bo tudi prihodnje leto nudila priložnost za tako potovanje. Poleg tega pa tudi upam, da bodo naši bralci zadovoljni s tem mojim poročilom.

Dr. I. Heyer

(Konec)

Pri nas na Koroškem

ROZEK

(Nadaljevanje s 4. strani)

sam škof iz Würzburga. Novoporočenca sta se podala na ženitovanjsko potovanje v Indijo in se bosta še le v kakih treh mesecih vrnila in prebivala tukaj v Rožeku. Veselimo se njih prihoda, ker imamo upanje, da bosta izrabila vsako priložnost, da pomagata poživljati versko zavest med ljudstvom.

Bog jima daj svoj blagoslov za srečversko udeleževanje, to so naša voščila in odkritosrčne želje.

Komaj se je začelo novo leto, pa se je tudi smrt že oglasila pri nas. Umrila je gospa Olga Krašnik na zavratni bolezn, katero ozdraviti se modrosti zdravnikov dosedaj še ni posrečilo. Bila je žena sodnijskega uradnika Ruperta Krašnika in še le 53 let stara. Na god Razglašnja Gospodovega popoldne smo njene telesne ostanke ob zelo lepi udeležbi ljudstva položili v grob, naslednjo soboto pa opravili pogrebno opravilo za blagor njene duše. Naj počiva v božjem miru.

Filmski program

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; **II** = za vse; **III** = za odrasle in zrelejšo mladino; **IV** = za odrasle; **IVa** = za odrasle s premislekom; **IVb** = za odrasle z resnim premislekom; **V** = odsvetujemo; **VI** = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

Borovlje: Sobota, dne 14. 1.: Arzt ohne Gewissen (IVb). — Nacističnemu zločinskemu zdravniku se posreči presaditi človeško srce s tem, da mori „manjvredne“ ljudi. Slab kriminalen film. — Nedelja, 15. 1.: Tiger Bay (IVa). — Perfekten angleški kriminalen film, v katerem dobi človek simpatijo do krivice. — Torek, 17. 1.: Die Schwarze Bande (IVa). — Šablonski film iz Divjega zapada, ki se konča z divjim streljanjem. — Četrtek, 19. 1.: Gangster, Gin und scharfe Hasen (IVb). — Gangsterski film, ki simpatizira z zločinci.

Bistrica v Rožu: Sobota, 14. 1.: Die Nachtschwester Ingeborg (IVa). — Dramatičen ljubezenski film iz zdravniškega življenja. Razne komplikacije se rešujejo na nepravilen način. — Nedelja, 15. 1.: Tiger-Bay (IVa). — (Glej pod Borovlje!) — Sreda, 18. 1.: Tarzan und der schwarze Dämon (III). — Tarzan kot rešitelj divjih zverí in nedolžnih ljudi.

Dobrla ves: Sobota in nedelja, 14. in 15. 1.: Bezaubernde Arabella (IVa). — Zgodba hčerke ubožane nemške družine, ki gre na Angleško, da bi si pridobila bogatega moža. Težka komedija, ki razočara. — Sreda, 18. 1.: Chicago vertraulich (IV). — Srednje dober kriminalen film, kjer nastopajo surovi gangsterji.

Miklavčevo: Nedelja, 15. 1.: Schlag auf Schlag (IVa). — Slaba komedija, kjer zakon in zakonska

zvestoba nista vzeta resno. — Četrtek, 19. 1.: Chicago vertraulich (IV). — (Glej pod Dobila ves!)

Pilberk: Sobota in nedelja, 14. in 15. 1.: Drei Bayern in Berlin (IVa). — Torek in sreda, 17. in 18. 1.: Der Frosch mit der Maske (IV). — Napet in dober kriminalen film.

Št. Jakob v Rožu: Sobota, 14. 1.: Wieder aufgerollt: Der Nürnberger Prozeß (III). — Dokumentarni film s procesa proti nacističnim zločincem. — Nedelja, 15. 1.: Sieben Jahre Pech (III). — Torek, 17. 1.: Die Banditeninsel von Karabei (III).

Športni kotiček

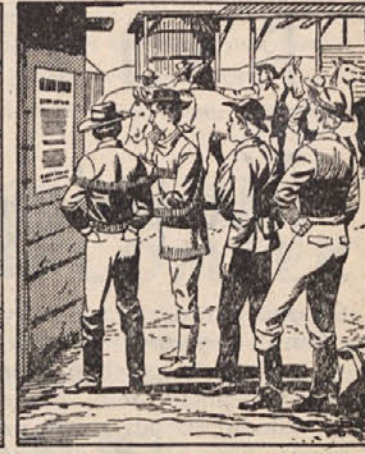
HOKEJ NA LEDU — DRŽAVNO PRVENSTVO

Za dokaj skromen uvod tekem za državno prvenstvo so celovški atleti zabeležili dvojno zmago. V domači ledeni areni so porazili kandidata za zadnje mesto — Leoben z 12:0 (4:0, 5:0, 3:0), dan pozneje pa izredno mlado ekipo Dunajčanov z 4:1 (0:0, 2:1, 2:0). V Celovcu prevladuje mnenje, da Atletiki s tako povprečno igro ne bodo osvojili naslova državnega prvaka.

Vprašanje „Kanadčanov“ je rešeno. Ali je trener Edwards izbral pravilno? Celovške barve bo branil „raketa“ Hemmerling, ki je znan po izredno močnem strelu. Zakaj Hemmerling? Po zadnji tekmi se je vprašanje še bolj zaostroilo. Pravilno je, da se je Edwards zadovoljil z mestom trenerja. Ostala sta le še Lemon in Hemmerling. Zadnji je res odlični strelec, vendar vse preveč navezan na pomoč in podajo soigralcev. Njegovo pravo nasprotje je Lemon, ki je tehnično brez dvoma najboljši Kanadčan v Avstriji. Pred nasprotnimi vrati

VEČNA POGAJANJA bi lahko imenovali razgovore med glavnimi vojskami o razorožitvi, ki doslej niso dosegla nobenega uspeha. Prva slika nam kaže predstavnike Združenih držav, Velike Britanije in Francije, ki so za to mizo v Ženevi sedeli dve leti, spregovorili tisoče in tisoče besed, porabili skladovnice papirja za razne predloge, vendar so se na koncu razšli, ne da bi se bili zedinili o eni sami važni točki. Tudi pri Združenih narodih, ki

Poštni sli na konjih

KONJSKA POŠTA. Pred 100 leti, ko vzhodni predeli Amerike še niso bili povezani z zahodnimi po brzojavu in železnicah, so drzni mladi moške v galopu jahali in prenašali pošto ter poročila preko razdalje 3000 km skozi planjave, puščave in planine brez potov. Temu podjetju je bilo ime „Pony Express“. Je to eno izmed najzanimivejših podjetij v zgodovini Amerike in že postalo legenda.

VELIK IN NEVAREN PODVIG. Okoli leta 1860 so poštni vozovi, kot vidite enega na gornji sliki, rabili skoraj mesec dni za pot od mesta St. Luis do mesta San Francisco. To je bilo preveč za nujno pošto, poročila in obvestila. Podjetniku Williamu H. Russelu je prišla na um zamisel o ustanovitvi posebne skupine poštarnih jezdecov, ki bi prenašali v 10 dneh pošto iz Missouraja v Kalifornijo.

IŠČEMO VRAZJE JEZDECE.

Russelov načrt je bil priprost. Najel je 80 izvrstnih jezdecov in nakupil 500 dobrih konj. Na prog, ki je šla bolj naravnost in bila znatno krajša od one za poštne vozove, je postavil 190 postaj za zamenjavo konj. Russel je najraje jemal v službo drzne mladeniče, ki še niso dopolnili 18 let, ki — kot je on rekel — „brez strahu stavijo na kocko tudi lastno življenje“. Prednost je dajal sirotam brez staršev. (Dalje prihodnjič)

ustvarja vedno z milimetrsko natančnimi podajami odlične situacije za dosego gola. Je izredno skromen in fair igralec. Sicer pa je splošno mnenje za Lemona. Utrpel je res hudo poškodbo, vendar se je v zadnjih tekmah pokazal v popolni formi in je brez dvoma pomenil ogromno okrepitev in vzpodbudo za Atletike.

Kocka je padla — sklep je žal izvršen. Športni fanatiki in navijači Celovčanov s skrbjo gledajo v nadaljevanje prvenstva. S tako igro bo ponovna osvojitve največje lovorike izredno težavna — skoraj nemogoča.

SMUCARSKI SKOKI

Zmagovalec avstrijsko-nemške skakalne turneje je že tretje leto vzhodni Nemeč Recknagel. Njegov fantastični odziv mu je priboril prva mesta že v Planici, Kulmu, Obersdorfu in na neštivilnih drugih manjših in večjih tekmovanjih. To je skakalec, ki je razbil skandinavsko falango — do tedaj skakalno silo brez konkurence na svetu. Njegova zadnja zmaga v Bischofshofnu ga je tudi v skupni oceni postavila na prvo mesto. S precejšnjim zastankom sledi Avstrijec Otto Leodolter. Tretje mesto je osvojil svetovni prvak Finec K. Kärkinen. Mladi slovenski skakalci se tokrat v nasprotju z lanskim letom niso pojavili na vidnejših mestih.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Petek, 13. 1.: Glück muß man haben, opereta, (premiera). — Sobota, 14. 1.: Madame Butterfly, opera (poslednjič). — Nedelja, 15. 1. ob 15. uri: Glück muß man haben, opereta. — Sreda, 18. 1.: Glück muß man haben, opereta. — Četrtek, 19. 1.: Giuditta, opereta. — Petek, 20. 1.: Donnerstag (premiera). — Sobota, 21. 1.: Der müde Theodor, burka. — Sobota, 21. 1.: Der müde Theodor, burka. — Nedelja, 22. 1. ob 15. uri: Giuditta, opereta. Začetek ob delavnikih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15. uri.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

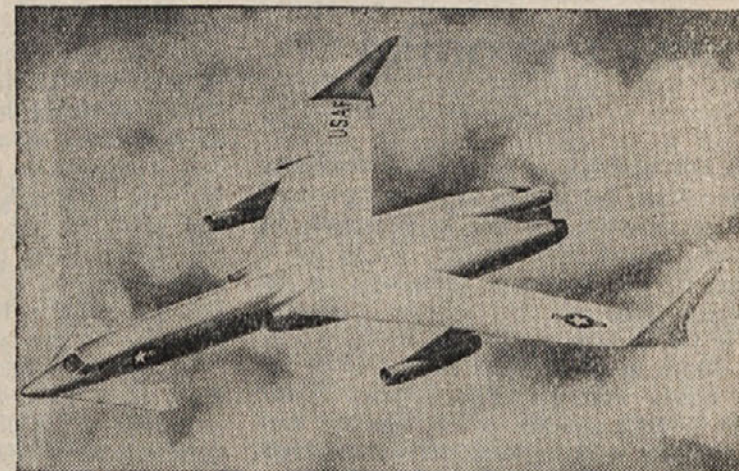
NEDELJA, 15. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — **PO-NEDELJEK, 16. 1.:** 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. Zvočni obzornik. 18.00 J. F. Perkonig: Ugrabljen strd. (15). — **TOREK, 17. 1.:** 14.00 Poročila, objave. Hišna imena v okolišju nekdanje grašične Humberk (8). Koroške narodne. — **SREDA, 18. 1.:** 14.00 Poročila, objave. Za ženo in deklo. Kar želite, zaigramo. — **ČETRTEK, 19. 1.:** 14.00 Poročila, objave. Koroški kulturni pregled. — **PETEK, 20. 1.:** 14.00 Poročila, objave. Domači zbori pojejo. — **SOBOTA, 21. 1.:** 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Umetna jezera spreminjajo naravo

Umetna jezera vplivajo ne le na podnebje, temveč tudi na živalski svet. Na področjih z umetnimi jezeri ni več tako naglih vremenskih sprememb, izhlapevanje vode vstopnjuje vlago v zrak, hkrati pa nastajajo novi vetrovi s stalnimi dnevnimi ali sezonskimi smemmi. Razen tega prihajajo na ta področja živali, ki prej zaradi pomanjkanja vode niso mogle živeti. Na splošno se občutno spremeni vsa narava v bližini umetnih jezer.

OTVORITEV ZDRAVNIŠKE PRAKSE

Dr. Jože Wutte, specialist za notranje bolezni, naznanja, da je odprl svojo prakso v Celovcu, 8.-Mai-Strasse 16/1. — Ordinira ob ponedeljku do petka od 9. do 12. ure in po dogovoru. Telefon 70303, stanovanje 04239-290.

imajo razorožitev kot stalno točko svojega delovnega programa, ni bilo moč doseči nobenega konkretnega uspeha, predvsem zaradi medsebojnega nezaupanja med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Sovjetska zveza pravi: Najprej izvesti razorožitev, potem pa naj slede razgovori o mednarodni kontroli. Združene države pa hočejo najprej sporazum o mednarodni kontroli nad orožjem in upostavitve ustrezne organizacije nato pa šele razorožitev. V teh desetih letih pa sta se tako Zapad in Vzhod mogočno oborožila in snujeta vedno nova orožja.

ATOMSKO LETALO. Pričujoča risba kaže kako bi utegnili izgledati bodoče letalo na atomski pogon, ki ga ima v programu ameriško vojno letalstvo. Atomske naprave bodo vgrajene v rep trupa, pod krili pa bodo nameščeni običajni motorji na šobo (Düsenmotore). Po naročilu letalskega ministrstva dela na tem načrtu letalska tovarna Convair v Texasu, posebna poskusna tehnična skupina vojaškega letalstva pa že dve leti izvaja poskusne plete z nekim predelanim navadnim bombnikom, v katerega so vgradili atomski reaktor, da preizkusijo varnostne naprave za obrambo pred radioaktivnim žarčenjem.